

Magyar apa! Keresi-e fiad a Tejúton Csaba királyfi vagy honfoglaló Árpád lova patkójának a nyomát?

Magyar anya! Tud-e négy folyóval, hármas halommal, kettős keresztel magyar címert hímezni a lányod?

Szikulusz.

Magyar tömegsír a harc után

III. A CSENDŐR EMIGRÁCIÓBAN

CSENDŐRNAPRA

Arcképek — A csendőr

Amikor valami őszintén szépet szeretnék írni, olyankor irigylem a költőket, akik tudnak a szép szavakkal bánni. Így vagyok most is, amikor a nyugati emigráció egyik markáns férfias egyéniségéről, a csendőrrel kel-lene az arcképet megrajzolni. Nincs a rokonságomban csendőr, nem is köt hozzánk semmi érdek, csak az a tudat, hogy a csendőrség volt a magyar falu biztonságának, csendjének öre és ezt a feladatát mindig férfiasan, bátran teljesítette. És hozzá tehetjük azt is, hogy a nyugatos emigráció csoportjai közül éppen a csendőrség volt az, amelyet a ránkerőszakolt új világ leginkább igyekezett ferde színben bemutatni, sárba rántani. (Milyen fontos lenne, ha valaki a csendőr írók közül könyvben vagy cikksorozatban bemutatná a magyar csendőr nemes arcképét.)

Legelső találkozásom a magyar csendőrrel még gyermekkoromban volt, amikor a csehek megszállták a Felvidéket. Akkor már nem volt ott csendőr, csak az emléke. A mi kis szlovák falunkban nagyon jámbor, vallásos és szorgalmas nép lakott. Egy kis gyengéjük volt, hogy vasárnap délutánként a kocsmában néha fejükbe szállt a nagyon erős borovicska és ilyenkor verekedés is volt. Már a cseh megszállás alatt történt, hogy

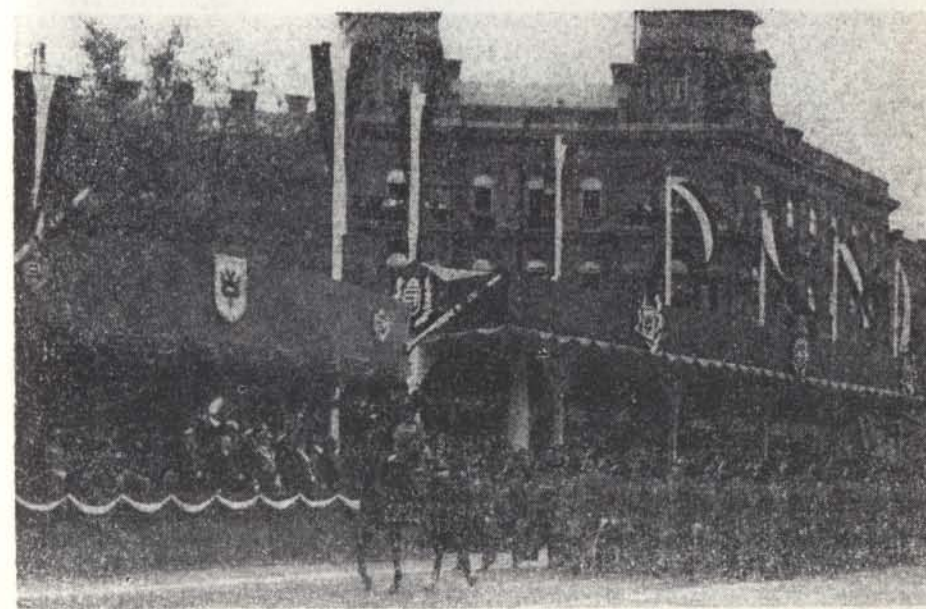

Lovascsendőr zászlóalj díszmenete

egyik vasárnap szintén összekaptak és a kocsmáros áthívta a cseh őrséget, a cetniket, de a legények őt is az udvar porába fektették. Akkor a kocsmáros áthívta a másik cetniket is segítségül, de azt ajánlotta neki, hogy a tányérsapka helyett az őrszoba szekrényéből az ottmaradt kakastollas kalapot tegye a fejére. Amikor ezzel megjelent a kocsmában, a legények nyomban lehiggadtak és szép sorban leültek megint az asztal mellé. Hogy pontosan így történt-e, nem tudom, de így mesélték ezt Nagy Lévárd környékén abban az időben és minket, magyar gyerekeket büszkeség töltött el, hogy a magyar csendőr a legkülönb e nagy világon. Így olvastam aztán később egy őszinte német könyvben is, hogy a kanadai lovas csendőrség és a magyar csendőrség a világ legmegbízhatóbb és leg-hűségesebb rendfenntartója.

Az emigrációban több csendőrrel találkoztam. Mindegyik kivétel nélkül a jószándék, becsületesség példaképe volt. Bármelyikről megrajzolatnánk a nemes arcképet. Példának azt veszem, akivel egyszer még az első emigrációs évben Attnangban, a karácsonyi láger-miséen találkoztam. Pista bácsinak hívta mindenki, mert a gyerekek is így nevezték őt. Pedig még nem volt idős ember, felesége és saját apró gyermekei voltak még — odahaza. Mivel akkor csendőr nem mehetett haza, ő is ott maradt a lágerben és a tábor gyerekeit szerette és vigyázta. A felsőausztriai Attnang fontos vasúti gócpont volt és a háború utolsó hetében még porig bombázták, hogy aztán az „ami” csapatok bevonulása után megint gyorsan újjáépítsék. A munka sürgős volt, nehéz volt, így az ottrekedt magyar katonaság és csendőrség vállalta az újjáépítést. (Ha valaki az itteni tehetősek közül látogató utazást tesz mostanában Ausztriában és Attnangon is átutazik, emelje meg a kalapját az állomáson, mert annak minden kőkockájához magyar katona és csendőr verejtékcsoöppe tapadt.) Pista bácsi is ott dolgozott Attnangban, hogy megéljen és hogy munkában bánatát felejtse. Családja elszakadását, az egyedüllétet férfiasan viselte. Nekünk, gyengébbeknek gyakran könnybelábadt a szemünk, ha arra az otthonra gondoltunk, ő takarta a fájdalmát, mert az nem illett volna egy csendőrhöz. Egyszer láttam csak két könnycseppet csillogni a szeme sarkában, amikor a barakban a karácsonyi magyar misén az imát kezdtem az otthonmaradottakért . . .

Mindenkin segíteni akart. Mintha csak folytatni akarta volna azt a munkát, amit a magyar faluban abba hagyott, ami jószándékú feladata volt minden magyar csendőrnek: vigyázni a csendre, rendre és együttérezni a falu népével, hisz ő is egy test volt a testükből és egy vér a vérükből. Ott az Attnangi karácsonyi mise után tette azt a megható dolgot, amit nehéz elfelejteni. Abban az időben egy szál ing tulajdonosa voltam magam is. Azt az egyet mosta ki az Édesanyám minden hét végére, hogy a láger-misékre tiszta legyen. Pista Bácsi látta, hogy az ing mindig ugyan-

Csendőr zászlóalj díszmenete Miklas osztrák kancellár budapesti látogatásakor 1937-ben

Udvarlaki őrésben: a magyar pompeii katoná, a csendőr

az, vagy máshogyan tudta meg, elég az hozzá, hogy mise után egy kimosott, kivasalt csendőringet adott át karácsonyi ajándéknak. Később megtudtam, hogy neki is mindössze két inge volt... Ki merné tagadni, hogy az is hőskor és a nyomorúságban is lehet szépen gondolkozni és nemesen cselekedni?

Pista Bácsi nemes csendőri arcképéhez hozzátartozik még a végtelen becsületesség. A magyar csendőrök nagy része a falu fiatalságából rutálódott. A falusi ember tisztességéhez még hozzájött a katonai nevelés és a törvény iránti tisztelet is. Éppen az erkölcsi hozzáférhetetlenség tette a csendőrt az állam leghűbb örének. Hogy egyik-másik rendszer, vagy klikk időközönként a saját politikai céljaira használta ki őt, ez nem az ő bűne volt, hanem az egész országé, mely engedte létezni az ilyen kilengéseket. Az emigrációban Pista Bácsinak is lehetősége lett volna rossz utakat járni anyagilag, erkölcsileg is. Ő megmaradt becsületesnek, hűségeseznek.

Élete további menetéről, sorsáról már nem tudok. Amit akkor tudtam róla és amit itt lejegyeztem, az méltóvá teszi őt arra, hogy példaképnek vegyük, amikor a hűséges, becsületes magyar csendőr arcképét rajzoljuk.

Rev. Dr. Szépe László

A hazai szovjet „felszabadulás” első hónapjaiban, 1945. május 10-én a „Magyar Közlöny”-ben a következő rendelet jelent meg:

„Az ideiglenes nemzeti kormány 1966/1945. M. E. számú rendelete a csendőrség felosztatásáról és az államrendőrség megszervezéséről.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés által 1944. évi december hó 21. és 22. napján Debrecenben adott meghatalmazása alapján az Ideiglenes Nemzeti Kormány az ország közbiztonságának megszervezése és egységes irányítása alá helyezése végett a következőket rendeli:

1. paragrafus.

(1) A M. Kir. Csendőrség a múlt népellenes kormányait feltétlen engedelmességgel kiszolgálta, a magyar demokratikus mozgalmakat kíméletlen eszközökkel megsemmisíteni törekedett és a magyar parasztság és a magyar munkásság ellen megszámlálhatatlan erőszakot követett el, ezért a magyar nép egységes ítéletének végrehajtásaképpen, az Ideiglenes Nemzeti Kormány megállapítja a csendőrségnek, mint testületnek a felelősségét és intézményét megszünteti, szervezetét felosztatja.” —

A magunk véleménye mindehhez: a szovjet hadsereg által megszállt országrészben a szovjet a magyarság nyakára erőltette az „ideiglenes nemzeti kormány”-t, melynek a Szovjetunióból importált tagjai voltak: Rákosi Mátyás, Farkas Mihály, Gerő Ernő, Vas Zoltán és Révai József. Hogy a szovjet magyarországi kormányában magyarok is legyenek, miniszterelnöknek tették dálnoki Miklós Béla vezds-t, a Kárpátokban küzdő 1. hadsereg parancsnokát, ki Horthy parancsára ment át a vonalakon az ellen-séghez, hogy szintén a fegyverszünetet egyengesse, valamint Faraghó

Gábor altbgy-ot, a m. kir. Csendőrség felügyelőjét. El tudjuk képzelni, milyen nagy „örömmel” írta alá a csendőrség szovjet erőszakolta halálos ítéletét Miklós Béla vezds, ki még akkor is maga mellett tartotta két tábori csendőret és Faraghó Gábor altbgy, a csendőrség felügyelője, azonban az erőszakkal szemben semmit sem tehettek. A későbbiek folyamán Rákosi Mátyás az ellenzéki képviselők és a kiscgazdapárt tagjainak tiltakozása ellenére kieroszakolta a parlamentben a csendőrség feloszlatásának elrendelését.

Nem is volt aztán soha rend az országban, megkezdődtek az utcái vetkőztetések, tömeges rablások, futószalagos gyilkosságok és megszületett a kommunista rendőrség, az ÁVO s az alvilág ürte dáridóját magárahagyott nemzetünkön.

A fenti rendeletben a „demokratikus mozgalmak” alatt a törvényileg tiltott kommunista pártot kell érteni, mely a csendőrség ébersége folytán sohasem tudott erőre kapni és az első kommun Kún Bélájának és Szamuely Tiborának vérengzése sohasem térhettek vissza a szovjet hadsereg győzelméig.

A magyar nép pedig örökké hálás a nyugodt közbiztonság fenntartásáért a m. kir. Csendőrségnek és sohasem felejt el a csendőrség önfeláldozó küzdelmeit a bolsevizmus ellen, míg ő képviselhetette az államhatalmat.

Ezért hiszünk Testületünk feltámadásában!

Csendőralakulatok a nyugati hadseregek szolgálatában

A csendőr történelemkönyvünk adataihoz tartoznak azok a különleges esetek, mikor is 1945 tavaszától kezdve a Nyugatra visszavonult m. kir. Csendőrség egyes kisebb-nagyobb egységei, az USA, a brit és francia megszálló hadseregeknek fgyveres szolgálatot teljesítettek szabályszerű magyar csendőr egyenruhában és kötelékben. Tudomásunk szerint ezek az alakulatok a következők:

1. Az egyesített m. kir. Csendőrkerületek Parancsnoksága, Traunfall, Ausztria, ahol az I., II., III., VII. és VIII. kerületek tisztikara és legénysége őrszolgálatot látott el hidak vasútak, gyárak és közművek őrzésével és a megszálló amerikai parancsnokságok elismerését vívták ki. (Pk. Zámbery Árpád ezredes.)

2. A galántai m. kir. Csendőrzászlóalj III-ik pótzászlóalja (Kultsár Lajos alez.) mely az összeomlástól 1947 nyaráig állott az angol katonai parancsnokság szolgálatában Hildesheim-ben, Németországban.

3. A Kellerberg (Ausztria) környékén felállított nagyobb létszámú

csendőr őrzászlóalj, mely szintén az angol katonai parancsnokság szolgálatában állott.

4. Innsbruck (Ausztria) környékén és több más helyen megszervezett csendőrőrszázadok, melyek a francia megszálló csapatok szolgálatában állottak.

Az emigráns magyar sajtó gyakran közöl csendőr vonatkozású cikkeket. A sajtó egy része „vonalas és demokratikus”, félrevelt tolnokok inkább csendőrgyalázó kijelentéseket tesznek és nem gondolnak arra, hogy az összeomlás előtti időkben a m. kir. Csendőrségnek köszönhető félelemnélküli életüket és azt, hogy ma a szabad Nyugaton szerkesztői, sőt kiadói posztokat tölthetnek be.

Annál értékesebb, hogy több csendőrbarát megnyilatkozást olvashatunk az amerikai „Magyar Szabadság” és az angliai „Hídő” hasábjain és több megjelent emigráns regényben.

Vaszary János „Zörgetik az ajtót” c. regényében Buda ostromának és az összeomlás utáni időknek szentel emléket, regényében a névtelen csendőrt megható módon ábrázolja a reménytelen háborús időkben és azután.

A „Hídő” hasábjain az 1965. április 10-i számban a következőket olvastuk:

„Még nem hazudtak össze annyit egy testületről 1945 óta, mint a — sajnos — megszűnt m. kir. Csendőrségről. Nemcsak a hazai, de az emigrációs sajtó egy része is még mindig sárral és szennyel dobálja meg a magyar falu és a magyar vidék egykori őreit. A csendőröket, akik nem mint közbiztonsági közegek, de mint a magyar katonaszmény megtestesítői léptek le a szinpadról, akkor 1945 tavaszán. A vörös hadsereg már mélyen bent járt az országban, az addig lapuló „ellenállási front” Tildy Zoltántól Rákosi Mátyásig ívelő tagjai mind hangosabbak lettek, de a rendet és az ország további védelmét mégis biztosítaniuk kellett az ország akkori vezetőinek. Ezt a rendbiztosítást a csendőrség vállalta és 1945. április 4-ig híven is teljesítette hálátlan nehéz feladatát.

A rendbiztosítással párhuzamosan azonban másik súlyos feladatot is kaptak. Ha valahol felbomlott a front, ha visszavonuló, vagy megsemmisült hadsereg rést hagyott a szovjet katonaság előtt, akkor gyorsan bedobtak egy csendőr századot, vagy ezredet és a magyar falu legjobbjaiból rekrutálódott csendőrök ott is megtették köteleességüket, egészen az utolsó emberig. Ők voltak a magyar becsület és a magyar katonai ideál utolsó mohikánjai, — és ezért van a rágalom, a düh még 20 esztendő után is a kakastollasok ellen.”

„A csendőr becsület az idegenben is megállta a helyét. Munkájuk, pontosságuk és főleg megbízhatóságuk révén mindenütt kitüntek az átlagból, akár bányában, gyárban, vagy irodai munkában keresték boldogulásuk útját. Nem szégyellik és nem tagadják meg múltjukat...”

Egy csendőr szenvedései 1946-1956

Németország amerikai zónájából 1946-ban önként, intézményes úton egy lovaskocsi karavánnal hazaindultam Magyarországra. Tisztában voltam azzal, hogy a kommunista retorziót nem kerülöm el, azonban a családom utáni vágy és honvágyam mégis hazavitt.

Utunk a grazi úton Szentgotthárd felé vezetett. A szovjet zóna előtt elértük az angol díszkaput. Egy táblán „Még meggondolható!” szöveget olvastuk.

A díszkapu egyik oldalán csinos, borotvált arcú, magas és mosolygós angol katona állt vasalt szép egyenruhában. Mögötte szép, festett őrszoba.

A másik oldalon gallyakból, gazból összetákoltt kunyhót láttunk. Előtte egy borostás arcú, folyton vakarózó, szoknya köpenyes szerencsétlen, a maga sorsában is bizonytalan tekintetű szovjet katona állt.

A hazatérni vágyó magyar csoportot a látvány erősen lesújtotta. Az angolok magunkra hagytak, szovjet részről átvevő nem volt. Az oszlop eleje megindult, a többi bizonytalan lassúsággal követte. Két kilométeres út után egy szovjet hadnagy, „lityimánt”, mogorva tekintettel állott elénk és két fegyveres szovjet katonával megállított bennünket.

A hadnagy parancsára az egyik szovjet katona megszámlolt bennünket egyszer, kétszer, háromszor, de létszámunk hol kevesebb, hol több volt. A lityimánt szidta katonáját, belerugott és újból kezdte számbavételünket. Közben állandóan káromkodott. Végül eltalálták számunkat és elindítottak Szentgotthárd felé. Útközben több ízben 4-6 fegyvertelen, hol fegyveres szovjet katona rohanta meg oszlopunkat és órát, kesztyűt, ékszent vettek el tőlünk, majd elfutottak.

A trianoni határon magyar „Dálnoki katonák” fogadtak. Oszlopunk az út két oldalán ácsorgó asszonyok közt haladt, kik a következőket sutogták: — „Ezek a Dálnoki katonák éppen olyanok, mint a ruszkik! Jó emberek, ha igazat mondanak, baj lesz! Mindenki hazudjon és tagadják háborús dolgaikat!” —

A magyarok Istenének ezen áldott asszonyai adták nekünk az első valódi tájékoztatást. Családunk, hozzátartozóink címét papírszeletekre írtuk és közéjük dobáltuk. Az asszonyok felszedték a cédulákat és írtak hozzátartozóinknak, hogy átléptük a határt és elindultunk bizonytalan sorsunk felé.

A „Dálnoki katonák” a szentgotthárdi szanatórium vaskerftéssel körülrzárt udvarára tereltek bennünket. A bejárati kapun nagy táblát láttunk: — „Hazahozatali Kormánybizottság Szűrőtábora.” —

Katonák és piros karszalagos kommunista civilek alaposan átmotoztak mindenkit. Ezen művelet során indoklás nélkül elszedtek mindent tőlünk, ami megtetszett nekik magánholmink között. Egy nagy teremben mindnyájunknak csajkában meleg gulyást osztottak.

Vacsora után egy gyalogos főhadnagy állt elénk, ki egy órás beszédet tartott és akkor tudtuk meg, hogy ő rendelkezik velünk. Beszéde során szidott bennünket. Mondta: — „A jó magyar kenyér és meleg gulyás szaga hazahozott ugye? Népköztársaságunknak gondja lesz, hogy bűneitekért feleljetek! A kerítést fegyveres őrség őrzi, azt, aki szökni próbál, felszállítás nélkül agyonlövik!” —

Másnap reggel nyolc órakor sorakoztattak bennünket és több alvilági külsejű, vörösszalagos kommunista civil dirigált: — „Csendőrök, honvéd törzstisztek ide, debreceni, budai, esztergomi és balatonkönyéki csatákban résztvettek oda! Nyilas pártszolgálatosok, NSZK-sok, fegyveres nemzetszolgálatosok ide!” —

Az első csoportban egy honvéd tábornok, egy alhadnagy, egy törzsőrmester és én léptünk. Egy csendőr őrmester és egy szakaszvezető nem léptek ki, sorsukról nem tudok. Később egy polgári személyt is közénk állítottak, ki az egyik állami birtok jószágkormányzója volt.

Lovasfogatainkat elvették, csak a rajtunk lévő ruházatunk maradt meg. Ismét átmotoztak, majd ötünket átkísértek a szűrőtábor politikai osztályára, le egy sötét pincébe. A légmentes vasajtót ráncsukták. Orrunkat kellemetlen bűz ütötte meg. Valamiben megbotlottam, erre elővettem a csizmaszáramba rejtett villamos zseblámpámat és gyenge fényénél elkezdtük a pincét átvizsgálni.

A földön két sátorponyvát találtunk tele alvadt vérral. Az egyik sarokból nyöszörgést észleltünk, egy tábori csendőr szakaszvezető volt. Fején nyitott seb, szemei bedagadva, arca teli véraláfutással. Lábaik, kezeit alig tudta mozgatni, lábai beledagadtak csizmájába. A csizmát két bajtárs tépte le róla s a tábornok úr halkán kezdte kérdezgetni. Közben én tovább kutattam a pincét s a másik sarokban felfedeztem egy tenyéryi nagyságú mikrofont. Azonnal lefödtem zsebkendőmmel és halkán figyelmeztettem bajtársaimat. Az összetört csendőr szakaszvezető elmondta sorsát, mióta van bent. Előzőleg többen voltak, aki ide került, azokat mindig kegyetlenül megverték. Ő tábori csendőr volt a szovjet fronton, ezért egy héten át naponta többször helybenhagyták. Az ittlévő honvéd törzstiszteket és csendőr bajtársakat hasonlóan többször megverték és megkínózták, nem tudja, hová vitték el őket. Óránk nem volt, a külvilággal megszakadt az összeköttetésünk.

Kb. 4 óra múlva kinyílt a vasajtó és egy katona engem, meg az összetört szakaszvezetőt szólította ki kikérdezésre. A szakaszvezetőt átöleltem és úgy vittem fel az emeleti kikérdező szobába. Hosszú asztalokon írógépeket, papírhalmazokat láttam. Szörnyű rendetlenség, összevisszaság uralkodott a szobában.

Hat polgári ruhás, vöröskarszalagos, különböző korú férfi fogadott minden emberi tisztességet mellőző modorral. A szakaszvezetőt talpra állítottam, azonban összeesett. Fekve maradt szegény, nem tudtam rajta segíteni.

— „Állj odébb te gazember!” — rivalgott rám az egyik. — „Hogy hívnak? Mi volt a rangod?” — ordított rám a másik. — „Nem igaz, hazudsz!” üvöltötte a negyedik. Zsebemből kihúzott arcképes csendőrigazolvánnyal próbáltam igazolni magam. A legközelebb álló elvette, megnézte és gúnyos kacagással az arcomba vágta. Ezzel megkezdődött a kikérdezésem.

Az első kérdést be sem fejezték, már a másik kérdezett és így tovább. Felelni nem volt időm. Hol az egyikre, hol a másikra néztem. A hatodik be se fejezte a kérdését, a szoba másik végében álló elordította magát: — „Ez a bitang nem felel!” — és a Steyer német pisztolyát kezében magasra emelve rontott felém, mint egy felbőszült vadkan. Az utolsó pillanatban oldalt léptem és támadóm a forró vaskályhának rohant, amit feldöntött. Zútvihar támadt a szobában, valamennyien támadóan közeledtek felém. Éreztem, hogy engem fognak összeverni.

Ebben a pillanatban nyílt az ajtó és egy 60 év körüli férfi lépett be aki állj-t kiáltott és a kikérdezés folytatására adott parancsot. Aztán a padlón fevengő szakaszvezetőre mutatott és kivitette az udvarra sza-

Esti gyakorlat a budapesti csendőr laktanyában

bad levegőre. A szakaszvezetőt többé nem láttuk, sorsáról nem tudunk.

Asztalhoz ültek és felírták személyi adataimat, majd nyilvántartásokat szedtek elő és azokban nevemet keresték. Hál' Istennek, azokban nem szerepeltem. Utána fel kellett soroljam szolgálati helyeimet. Az egyik vékony termetű rámkiáltott: — „Nem igaz, hogy ott szolgált! Akkor én is ismerném!” —

Mindenki rámszegezte tekintetét és gúnyos mosoly ült az ellenséges arcokon. A másik rámhorkant: — „Még vagy gazember, talpaljuk meg!”

Elöntött a düh és tigris tekintettel néztem erre az emberre, mert azon-

nal felismertem és a következőket kiáltottam: — „Ön ismer engem, igaz van! Az ön édesapjának Kertes községben a Posta úton van a bognár műhelye. Önt 4 évvel ezelőtt 5 rendbeli betöréses lopásért elfogtam és az ügyészségnek átadtam! Ugye emlékszik rám?” — Társai röhögni kezdtek. Az ember felállt és hozzám jött, egy marék cigarettát nyomott a zsebembe és halkán mondta: — „Ne beszéljen erről többet sehol, én segíteni fogok magán!” — Majd társaihoz fordulva azt fejtegette, hogy összetévesztem valakivel. Kikérdezésem néhány perccel később be is fejeződött.

Utána visszavittek a pincébe és a többiek kikérdezéséhez kezdtek. A többiek kikérdezése is hozzám hasonlóan folyt le. Majd mind az ötünket négy fegyveres katona a helybeli rendőrkapitányságra kísért.

Ott egy régi rendőrtiszt helyettesből előléptetett rendőrhadnagy vett át bennünket, aki igen emberségesen bánt velünk. Családja ételmezt hozott és hozzátartozóinkat hazatérésünkről kiértésítették.

Néhány nap múlva a tábormok urat és a jószágkormányzót Budapestre szállították az Andrássy út 60-ba, a többieket a lakóhelyük illetékes megyei inermálótáborába vitték erős fegyveres kísérettel.

Végre hazatértem, de hová?

Schwartz rendőralezredes elvtárs elé állítottak, aki a következőket mondta: — „Uram, én tudom, hogy maga egy nagyon derék és becsületes ember! Rajk belügyminiszter elvtárs rendelete értelmében azonban, mert ön Nyugatról, amerikai fogságból tért haza, internálnom kell!” —

Az internálás ellen tiltakoztam és kifejtettem, hogy azért kell mindenkint internálni, mert rendes emberek? Schwartz alezredes elvtárs azonban nem tárgított, kifejtette, hogy saját érdekekben védőörizetbe vesz, hogy megkíméljen a nép bosszújától. Ismételten tiltakoztam, de a demokrata alezredes arra hivatkozott, hogy a rendeletet végre kell hajtani, mert az állásával játszik.

Fehér karszalagot tettek a balkaromra, melyre rányomtatták az „Internált” szót. Majd fegyveres kísérettel a táborba vittek.

A tábor őrség irodájában hasonló fehér karszalagos internált bajtárs nyilvántartásba vett. Ezalatt a táborban 560 sorstárs fogadásomra állt fel és mikor kiléptem közülük, karjukat magasra lendítve háromszoros „Hurrá!” kiáltással üdvözöltek. Kezet ráztam velük, lassan megismertem őket. Voltak köztük nagy számban papok, katonatisztek, tanárok, főszofigabírók, vitézek, csendőrbajtársak. Szegény Magyarország ezidőben egy hatalmas börtön volt és az új urak a szovjet hadsereg jóvoltából és segítségével drót mögé tették a hajdani tisztességes Magyarország összes vezetőit. A táborban nagy létszámmal éltek még kisgazda parasztok, földművesek és asszonyok is!

Az internáló tábor parancsnoka egy ismert baromfi kofa volt, később nyilas, majd most vöröskarszalagos kommunista hadnagy. Nagyon félt tőlünk. Földön szalmán feküdtünk, ételmezésünk igen gyenge volt és sokat szenvedtünk!

Feleségem ezalatt a Kisgazda párt, a Szocialdemokrata párt és a politikai életben részt nem vevő 1919-es volt kommunisták segítségét próbálta igénybevenni kiszabadításom érdekében. Schwartz alezredes elvtárs gúnyosan és hetykén emlegette feleségemnek: — „A maga férjét akkor se engedném ki, ha csak egy keze volna! Mert a másikkal adandó esetben igen jól tudná a fegyvert használni!”

Sorstársaim elmondották, hogy a táborhoz hasonlóan az összes fogház és fegyintézet a miénkhez hasonló összetételben tömve van „vádlottakkal”. Azok közt igen sok a már régen nyugalomba vonult csendőrbajtárs is.

A táborban megjelent repülőbizottságok követelték tőlünk csendőröktől, hogy kérjük igazolásunkat. Adtak nyomtatványokat, azokat kitöltöttük és Budapestre küldték a „Volt Csendőrségi Személyek Igazolására Felállított Különleges Igazoló Bizottság”-hoz. Majd két év múlva kaptam meg az értesítést, hogy „Nem igazoltnak”-nak tekintettek és az írás-

Horthy Miklós vadászaton

beli döntést is kiadták. Amint tudom, az összes csendőr mind ezt kapta. A nyomtatvány több, mint 100 kérdésre adott feleletet, részletes prioritásunkat szolgálta és ezzel tökéletesen kiszolgáltattak bennünket az új rendszernek.

1946 áprilisában a belügyminisztériumból újabb repülő bizottság jött. A tábor udvarán nagy beszédeket mondtak: — „Tudjuk, hogy önök több-

nyire szegény proletár családok gyermekei, mitöbb, ártatlan és tisztességes emberek. A bűnösöket kiszedtük közülük, így önök az új társadalom értékes elemei. Ezért kérjük önöket, segítsenek ezt a rombadöntött országot újjáépíteni. Hogy gyáraink megindulhassanak, szénre van szükségünk, vegyenek önként rész a széntermelésben. Munkájukért jó fizetést és 6 hónap után szabaduló levelet kapnak, visszanyerik teljes szabadságukat és, mint a társadalom értékes tagjai folytathatják a gazdasági élet fellendítését. Kérjük a 42 éven aluliakat, jelentkezzenek!” —

Az önkéntesség kötelező lett! Az összes internálótáborból összeszedték a csendőröket és az ország szénbányáiban elosztották. Az én csoportom Tokodra került. A bányamelletti internálótábort itt is drótkerítés fogta körül és idős kommunista bányászok és rendőrök fegyveresen őriztek bennünket.

Ezen intézkedés főcélja az volt, hogy ingyen munkaerőt nyerjenek és kiszolgáltassanak bennünket a kommunista bányászoknak. Ugyis néztek ránk, mint a véres kapocára. Mi, noha nem ismertük a bányamunkát, engedelmesen és szorgalmasan dolgoztunk. Például az egyik nap az eresztőben egy szénrel rakott csille kiugrott a sinekről. Hat bányász körülfogta, de nem tudták visszarakni a sinekre. Intettem az egyik közelben dolgozó markos őrmester bajtársamnak és kemény hangon félretoltam a tehetetlen bányászokat. Ketten megfogtuk a csille két végét és felemeltük, visszaraktuk. A lábammal meglöktem és a csille gördült!

A bányászok elképedve nézték munkánkat és felszisszenésük elismerésüket jelentette. Egy hónap elteltével annyira megszerettek bennünket ezek az eltévedt és félrenevelt emberek, hogy megosztották az utolsó margarinos kenyérüket és utolsó cigarettájukat is velünk.

Fizetést kaptunk ugyan, de annak kézhezkapott összegéből még egy nagy doboz gyufát sem vehettünk.

6 hónapi munka után a Buda-déli internálótáborba szállítottak. Egy havi ott tartózkodás után az amnesztiarendelet értelmében szabadultunk.

Végre hazatérhettem családomhoz, akiktől házasságom második évében a Haza hívó szava 1944. novemberében Budavár védelmére szólított, 1946. novemberében viszontláthattam őket. Könnyes szemmel nyitottam be a házba, ahol fiatal és boldog feleségem fogadott. Két és fél éves kislányom már beszélt. Ahogy közeledtem felé, kiabált: — „Anyuka gyere! Bácsi bánt!” Az idő teltével apuka, bácsi, majd végleg apuka lett a nevem odahaza.

Mivel visszacsatolt területen teljesítettem szolgálatot, feleségem teljes lakásberendezése, ágyneműje és úgyszólván minden vagyónunk odaveszett. 1945 áprilisában feleségem a fél éves gyermekkel és két kezében viheto csomagokkal egy hónapig tartó kalandos és válságos úton tért vissza szülei házába.

Akkorra már öreg apósom házat teljesen kifosztották a község kom-

munistái, ő maga a padlón feküdt nagykabátján. Ezt hozta nekünk a „felszabadulás”!

Családomat legnagyobb nyomorban találtam. Más választásom nem lévén, azonnal feleségem megtépázott szántóföldjének műveléséhez kezdtem. A familiától kölcsönkapott pénzből egy rossz lovat vettem. A legszükségesebb felszerelést hol innen, hol onnan kölcsönöztem. Éjt nappallá téve dolgoztam az új életemben. A többi csendőr bajtársaim is ugyanezt tették. A kisgazda és szociáldemokrata párt megbízottai többször biztattak a pártba való belépésre, azonban én mindig pártonkívüli maradtam.

A kommunista párt nap mint nap fokozódó dühvel átkozta a grófokat, csendőröket és szolgabírákat. A lakosságot ellenünk uszították. Nyilvános gyűléseken a nagy plakátok feliratain rímbe foglalták: — „Nem járja már se a gróf, se a csendőr a határt, — Megvéd Téged mindig a kommunista párt!”

A koalíciós kormány megalakulása után mindig súlyosbodott helyzetünk. A kommunista politikai nyomozók a községek régi bűnözőit sorba keresték fel, hogy ellenem vádat koholjanak. Régen huzamos ideig teljesítettem szolgálatot ezekben a községekben, hol örskörletünk terült el. Igen keménykezü csendőrnek ismert a lakosság és csodálatos módon egyetlen bűnöző se volt hajlandó ellenem terhelő vallomást tenni, amelyvel népellenes mivoltomat bizonyították volna.

A paraszt, szocdem és kommunista pártok fuzionálása után rettenetes politikai vihart éltünk át. Ezek a Mindszenty, Donáth és Rajk kirakatpekerek során megisméltődtek.

A Kisgazdapárt elnémításakor, majd a községi tanácsok megalakulásakor, vagy a termelőszövetkezetek erőszakos megszervezésekor napokkal előbb csend volt a rádióban és sajtóban. Ilyenkor tudtuk, hogy valami rossz következik.

A kommunista rendőrség, az ÁVO fegyveres emberei átmásztak a kerítésünkön. Az ajtókat és ablakokat lövésre kész fegyverekkel állták el. Engem felriasztottak, feleségemet és kislányomat ágyaikból kirángatták. Engem a falhoz állítottak, az egész házat feldúlták és átkutatták. Mint mondták, fegyvereket, rádió adó-vevő készüléket, röpiratokat és leveleket kerestek.

Persze tervük eredménytelen volt és engem lelkiprédikációban részesítettek családom előtt, mint egy közönséges bűnözőt. Közölték velem, hogy csak napkeltétől napnyugtáig lehetek távol, éjjel a lakásomat nem hagyhatom el. Nyilvános helyeken nem jelenhetek meg. Telefont, távirót nem vehetek igénybe. Senkit sem látogathatok meg magánlakásában, az otthonomban nem fogadhatok vendéget. Hetenkint egyszer megborotváltkozva, ünneplő ruhában jelentkeznem kell a községi tanácsnál és írásban kell jelentenem, hogy melyik napon, hol, milyen munkát végeztem.

A kívánságuknak megfelelő magatartásom nem volt elegendő. Több-

Az olasz király Magyarországon

ször letartóztattak és elvittek, családomat erről nem értesítették. Rendszerint a megyei rendőrkapitányságra vittek és ott börtönbe zártak. Az ÁVH börtön hol túlmeleg, hol kibírhatatlan hideg volt, az élelmezés szinte nullával egyenlő és vagy éhezettek, vagy szomjaztattak. Nappal nem volt szabad leülni, vagy lefeküdni.

A kikérdezések általában éjjel történtek, ezt mindig a kimerülésig tartó fegyvelmező talajtorna vezette be. A kikérdezések alatt születésemtől kezdve életem minden mozzanatáról be kellett számolnom. Ezeket hetek után visszakérdezték. Közben mindenről megállapították, hogy igaz-e? Lassan rátértek, kikkel tartok kapcsolatot. Rokonaim, barátaim címét kérték. Majd minden esetben valamivel gyanúsítottak, pl. az állam és társadalom megdöntésére irányuló szervezetben dolgozom; időnként Amerikába rádióon jelentést teszek és onnan utasítást kapok; az üzembem szabotázst követtem el; a községben a szocialista fejlődés ellen agitáltam; a termelőszövetkezetekbe való belépésről sok családot lebeszéltem.

Hogy ezeket, vagy valamelyikét beismerjem, forgószekben ájulásig for-

Csendőrhajó a Balatonon

gattak és az előre elkészített jegyzőkönyvek aláírására akartak kényszeríteni. Azonban bármilyen állapotba is gyötörtek, ezeket sohasem írtam alá.

Elbocsátásom után újból keményen műveltem kis földünket. Ha a szántás-vetést idejében elvégeztem, a községi tanács kirendelt az újonnan földhözjutottak földjeinek megművelésére. Télen, gyakran járhatatlan útviszonyok közt tengelyig érő sárban az állami erdőgazdaságból a vasútállomásra fát kellett szállítanom robotba 1949-ben. Lovasfogatom sokszor kidült s lovamat alig tudtam megmenteni. Munkadíj fejében filléreket vontak le az adómból.

Ingatlanaink után az adót havonta kellett fizetni, ez folyton emelkedett. Néhány év alatt anyagilag teljesen összeroppantottak. Szántó és

rét földjeinket kénytelen voltam az államnak ajándékozni. Csak így tudtam családomat az éhenhalástól, magamat a börtöntől megszabadítani. De ugyanezt tette minden üldözött tisztességes földműves is.

Ezután, mint egyszerű gyalog munkás dolgoztam. Csak nehéz fizikai munkát vállalhattam, mert ott nem kádereztek. Így kerültem a Duna, majd a Tisza árvízvédelmi töltéscsúszóhoz, mint kubikus. Hosszú szorgalmas munkám után munkatársaim brigádvezetőnek választottak meg. 80 ember érdekeit képviseltem a legnagyobb meglepetésükre. Többször nem csapott be bennünket a vízmester, mert ki tudtam számítani, hány köbméter földet hordtunk el.

A parasztságot terményeitől, vágóállataitól megfosztották. A vidék kifosztása 1953-ban olyan méreteket öltött, hogy a falvakban naponta csak 20 dekagramm ehetetlen kenyert mértek. De ezekre rugott azoknak a száma, kik még ezt a csekély élelmiszerellátást sem kapták meg. Kenyert és zsírt Budapesten vásároltunk, az egész országban csak ott lehetett kapni.

A falusi kommunista szóvivők, valamint a sajtó és rádió oly nyomasztó kampányt indított a volt csendőrök ellen, hogy közeli rokonaink, testvéreink féltek velünk találkozni. A közhírré tett kiáltványokban, utcai kisgyűléseken — ahová az utcabiztos mindenkit kihajtott —, sohase maradt el hogy a grófokat és a csendőröket ne átkozták volna. Bármilyen rossztörténet az országban, mi voltunk az okozói.

A környező községekben vagy 30 csendőr bajtársat ismertem. Mondhatom, kivétel nélkül mindnyájan összeszorított fogakkal, némán, külső látszatra türelmesen viseltük a megpróbáltatásokat. Egy igen bátor alhadnaggal megfigyeltük a csendőrbajtársaink magatartását. Időnként a határban találkoztunk, kicseréltük megállapításainkat és egyik-másik csüggedő bajtársunknak feleségeinken keresztül adtunk tanácsot. Már a karhalmi próbacsendőrök is követték az idősebb bajtársak példáját. A harc közös volt, mindnyájan családunk létfenntartásáért, gyermekeink megmentéséért küzdöttünk az üldöztetés éveiben.

Minél nagyobb volt az üldöztetésünk, a lakosság annál jobban szeretett bennünket, mert a nép látta a rendszer igazságtalanságait és aljaságait.

Nyáron a cséplőgépeknél, ősszel a cukorrépaszállítás nehéz munkájában, az útszéli kötőréssnél, erdei favágásnál, bányákban, kubikus munkálatozókmal örömmel felvették a csendőrt, mert mindenütt megfeleltünk.

1953 Karácsony éjszakáján az egyik nagyközségben 800 ember ment el az éjfél misére. A templomhoz vezető útmenti bokrokban a kommunista párt szervezett brigádja botokkal felszerelve helyezkedtek el. Tervük az volt, hogy a templomból kijövőket megijesztik és az útmenti sárba kergetik. Készenlétüket a harangozó észrevette és a templomból kijövőkkal közölte. Az anyák és gyermekeik sírtak, a férfiakban az elszántság nőtt! A hívek közt négy csendőr is volt, akik a síránkozókat megnyugtatták.

Megszervezték a menetet: két oldalról 2-2 csendőr és néhány bátor férfi helyezkedett el, hogy támadás esetén biztosítsák a tömeget. A kommunisták látván a biztosított menetet, elálltak aljas szándékaiktól.

A faluszéli borbélyhoz minden szombat este eljártam borotválkozni. Tudtam, hogy ezekben az órákban sokan megfordultak ott és a község heti eseményeiről így tájékozódtam. Sokszor előfordult, hogy a borbélyműhelyben minden ülőhelyet elfoglaltak az előttem érkezők. Idős, munkában megöregedett emberek és fiatalok egyaránt öten-hatan álltak fel egyszerre és ülőhelyüket kínálták. Megköszöntem, de soha nem fogadtam

A vitéz alhadnagy szolgálatvezető

el. A borbély felesége a lakásból hozott nekem külön ülőalkalmatosságot. Megfigyeltem, hogy az utánam jövőknek nem kínálták fel ülőhelyeiket. Tudom, hogy ez nem annyira a személyemnek, mint a volt csendőrnek szólt!

Volt eset, mikor a kommunista rendőrőrsparancsnok beidézett a lakatnyába. Elmondta: hogy milyen nagy baj történt: a párttitkár elvtársnak ellopták a kerékpárját! Kért, hogy segítsék a nyomozásban és ő is segít-

ségét helyezte kilátásba. Én óvatos indoklással távortartottam magam a közreműködéstől.

1955 őszén az egyik utcai kisgyűlésen a kommunista szónok két órán át harsogta hazugság és propaganda szövegeit. Mikor bejelentette a gyűlés végét, egy kissé ittas munkásember odaszólt a szónoknak: — „Elvtárs, hogy-hogy vége van? A csendőröket még nem szidta!” A szónok el-

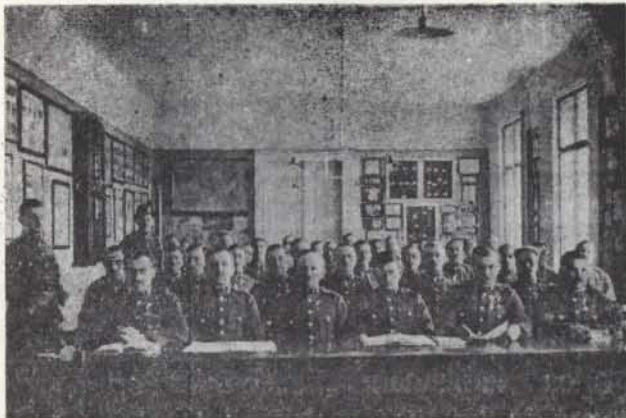
Őrsparancsnok jelöltek

pirult, a hallgatóság morgott a felszólalóra és egyben nevetett a heccen.

Az újonnan földhözjuttatott Kovács Jánosnak 8 apró gyereke volt. Búzatermését a rendőri karhatalom adóhátralék fejében az utolsó szemig lesöpörte a padlásról. Ezután Kovács János egyetlen hízócskájára vágási engedélyt kért. Az engedély helyett a malac beszolgáltatását rendelték el. Felesége és gyermekei sírtak, nem maradt kenyerük és zsirjuk, husuk, kolbászuk. Kovács János elkeseredésében kifakadt: — „Egye meg a fene ezt a rendszert!” Ezért a rendőrség elfogta és félholtra verte. A község lakossága folyton sóhajtozott. — „Hej, nem így volt ez régen, mikor éjjel a portyázó csendőrök kemény lépteit hallottuk, olyankor megnyugodtunk! Ma rettegünk, ha halljuk a rendőrök közeledését!”

A csendőrök állandóan segítették az üldözött lakosságot, felkarolták az elesetteket, a kiszabadult deportáltakat. Mindig volt útbaigazító szavuk hozzájuk. A meggyötört lakosság bízott a csendőrökben és utóbbiaknak nagyobb tekintélye volt a községekben, mint a hivatalos rendőrségnek.

Gyermekeink nevelése során néha nehéz helyzetbe kerültem. Egyik szombat este holtfáradtan és éhesen értem haza munkából. Feleségem boldogan mosolygott, de kisírt szemeiben észrevettem a zavartságot. Kisfiam bizonytalanul közeledett felém és bizonyítványát mutatta és a következőket mesélte: — „Apuka, ma meglátogatta az iskolát a párttitkár elvtárs. Engem kiállított az osztály elé és megdicsért, mert szín ötösre állt a bizonyítványom. De egyben azt is mondta, hogy 8-ik osztály után

Csendőr iskola

nem tanulhatok tovább, mert Apuka reakciós Horthyista csendőr volt és én osztályidegen vagyok.” — Ezek után kisfiam sírva fakadt és kérdezte, hogy mit csináltam, mi rosszat követtem el? Nem volt egyszerű dolog fiam megnyugtatója és a valóság megmagyarázása, mert köztudomású volt, hogy az iskolában kikérdezték a gyerekeket, miről társalogtak otthon szüleikkel.

1956 őszén fordult a világ! Akkor tudtam végre őszintén beszélni gyermekeimmel. Lelkesen kiáltották: — „Apuka, most már a párttitkár bácsi az osztályidegen!” A féktelen, lelketlen kommunista elnyomás következménye volt a váratlanul, hirtelen kitört nemzeti ellenállás és a kommunizmus eltiprása Magyarországon!

A moszkvai Kremlin által irányított fokozódó nyomás kibírhatatlan állásterhet rótt a magyar nemzetre. A fővárosban kipattant fegyveres ellenállás futótűzként terjedt el a vidéki városokban is, de eljutott a községekbe és a legkisebb falvakba is. A hazaszeretet lángjától fűtött lakosság minden befolyástól mentesen rögtönzött tömeggyűléseken, jelölés nélkül közfelkiáltással választotta meg a forradalmi tanács tagjait.

Vidéken nemzetőrnek, a nemzetőrség parancsnokának, az ÁVH laktnyáik lefegyverzésére szervezett harcosok parancsnokául, a forradalmi tanácsok tagjaiul, elnökek, járási és megyei bizottságokba katonai szak-

tanács adóknak lelkesen és közfelkiáltással választotta meg a lakosság a csendőröket! Ezekben a választásokon lehetett hallani a tömeg érzékirobbanását.

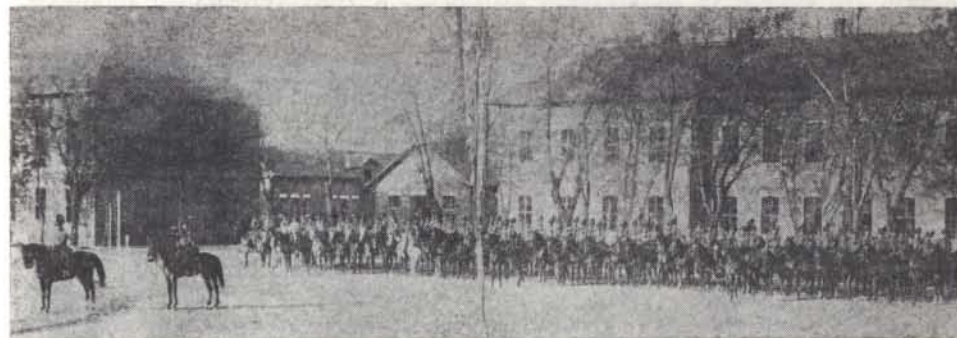
De ugyanígy a városokban több helyen, sőt Budapesten is csendőrt választottak felelős parancsnokul a szabadságharcosok. A budai Széna téren több ezer főnyi szabadságharcos egység parancsnoka Szabó János lovas törzsőrmester volt. A hősiesen küzdő szabadságharcosok példás fegyelmettséggel követték. Neve szinte szent volt, a nagybajuszú és örök-ké mosolygó hős Szabó Bácsi!

1957 január havában egy vármegyét képviselő bizottság egy csendőr bajtársunk vezetésével ment Dobi István köztársasági elnökhöz, akivel 4 órán keresztül tárgyaltak különböző politikai és gazdasági kérdésekben.

Láttam, mikor egy nemzetőr járőrt egy nagyközség főterén a polgári lakosság könnyes szemmel ölelgetett. Ez a járőr két csendőrből állt.

A csendőr nemzetőrök nem engedték meg a felhevült lakosságnak az egyéni bosszúállást. A csendőrök mindenütt hirdették: ehhez csak a szabad nemzet büntetőbíráóságának van joga.

A parancsnoki és polgári vezetésre választott csendőrök utasításait, felhívásait a lakosság eggyé olvadt tömege csodálatos fegyelmettséggel

Lovas csendőr század

gel hajtotta végre. Csendőr volt az, ki vidéken húst, lisztet és egyéb élelmiszert gyűjtött, majd tehergépkocsi karavánt szervezett és a legnagyobb tűzben bevitte Budapestre a harcoló szabadságharcosoknak.

1956 nov. 8-án román vasutasok értesítették Békéscsabát, hogy Nagyvárad felől Lökősháza felé vasuti szerelvényen erős szovjet gyalogsági és páncélos egységek útban vannak Magyarországra. Vasutas és műszaki forradalmi egységek azonnal a határra siettek és többszáz méter hosszúságban felszedték a vasúti sineket, ezzel késleltették a szovjet egységek támadását. A fenti munkálatokban csendőrök is résztvettek.

Ott voltak a csendőrök akkor is, mikor a levért felkelés 2.000 főnyi fogolycsapatát egy szerelvényen Záhony felé szállították, hogy depor-

tálják a Szovjetunióba. A szakadó esőben éjjel szintén felszedték a sineket. A megállásra kényszerített és kisiklott szovjet szerelvényt a csendőrök megtámadták, a szovjet őrséget lefegyverezték. A lezárt vasúti vonokat feltörték és a hős szabadságharcos fiúkat és leányokat a szélnek engedték.

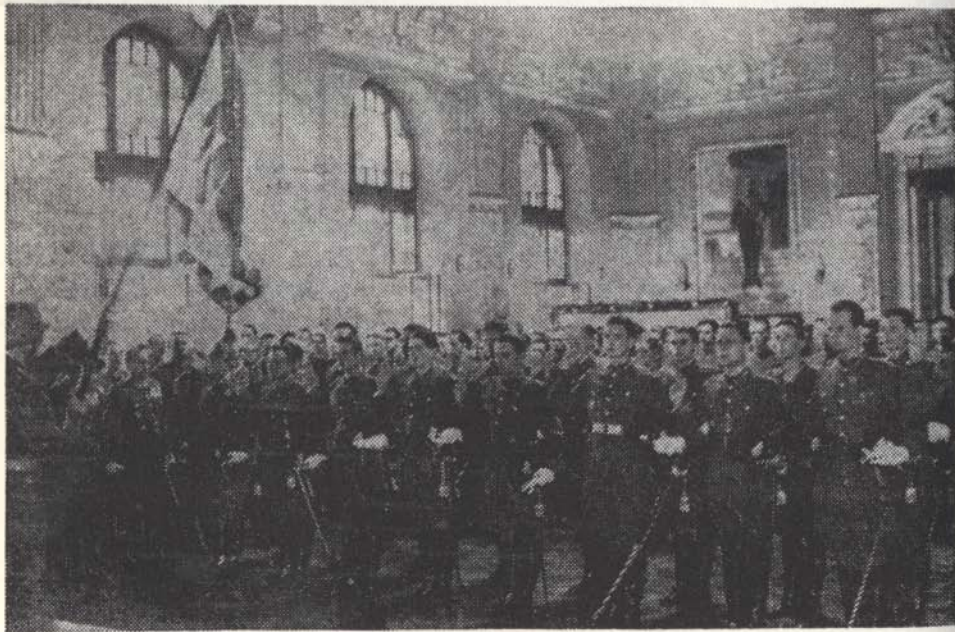
A mecseki magyar uránbányák védelmében is résztvettek a csendőrök. Az utolsó percekben azoknak vízzel való megtöltését végezték, hogy ezzel késleltessék a szovjetbe való szállításokat.

Ott voltunk a Mecsekben, a Bakonyban mindenütt, hol szabadságharcos egységek harcoltak. Bányász testvéreink közreműködésével szikla tömböket robbantottunk a szovjet páncélosokra.

Aztán sokunk számára elérkezett az utolsó óra! A vérbefojtott magyar szabadságharc a föld alá vonult. Sokan Nyugatnak vettük az irányt és átkeltünk a vasfüggönyön a szabad világba és csatlakoztunk a Nyugaton élő bajtársainkhoz.

Ezzel az írásommal hozom az otthonmaradottak, a mártírhaltalt szabadságharcos Bajtársaink üdvözlését Nektek! És elmondtam, hogy az összeomlás után 11 évvel újból teljesítettük esküvel vállalt hajdani kötelességeinket magyar hazánkért és magyar nemzetünkért.

Kedves nyugati Bajtársaink! Maradjunk egységben, az összetartásban az erő! Ne fogjon el Benneteket az önzés, a vagyonhajszolás lendülete.

A csendőreskü harsog új hadnagyaink ajkán 1943-ban. Az ő soraikat is hasonlóan megritkította a kegyetlen háború.

Szorgalmas munkátokat a szabad világ ügyis látható földi javakkal jutalmazza, mert itt a becsületes és szorgalmas munka mindnyájunkat előre visz.

De lelketek és szívetek egy darabja Kelet felé, a rabházába nézzen! A kötelesség fennmaradt, magyarok vagyunk. Az itteni összetartás, az ott-honnal való állandó kapcsolat csodálatos országépítő erő! Az itteni magatartásunk lassan, de biztosan szétporlasztja az ellenség romboló szándékait.

Otthoni nemzetünk befelé fordult lélekkel él, hallgat, tűr és vár!

1956-ban már egyszer kivirradt. Hiszem és tudom, hogy a borús ég és az emberi szabadság újból kiderül szülőhazánk felett még a mi életünkben.

Őrizzük kegyelettel szabadságharcos Hőseink és Mártírjaink emlékét, a szabadságharcos csendőrökét! Világosítsuk fel a nyugatiakat a kommunizmusról!

Mert lesz még szabad szentistváni Magyarország és feltámad még a m. kir. Csendőrség! Ezt kívánja Nektek szabadságharcunk 10 éves szent évfordulóján

1966. október 23.

Farkas-Pusztay Ödön tőrn.

EMLÉKEZZÜNK!

A II. világháború folyamán a következő Bajtársaink áldozták életüket a Szovjetunióval szemben viselt életre-halálra menő harcban:

Garay István II. százados,	Xantus György hadnagy,
Dr. Tukora Bakos Béla százados,	Bánki Zoltán hadnagy,
Takács Attila százados,	Gyenge Pál hadnagy,
Dr. Bazsó Lajos százados,	vitéz Ághy Zoltán hadnagy,
Dr. Lépes Ottó százados,	Forgó Gyula hadnagy,
Perlaki Elemér százados,	Sarudi László zászlós,
Mogyorossy Elek százados,	Balogh András főtörzsőrmester,
Szelevényi Tibor százados,	Kürthy Sándor alhadnagy,
Nagy Zsombor százados,	Farkas Ferenc főtörzsőrmester,
Olé Gyula százados,	Takács Ferenc törzsőrmester,
Dr. Vecsey István százados,	Oláry Sándor ny. ezredes
Dr. Gönczy László főhadnagy,	Fekete Pál alezredes,
Dr. Siklósi István főhadnagy	Majoros István alezredes,
Halmos Ödön főhadnagy,	Andrási Gyula őrnagy,
Balás Géza főhadnagy,	Kátai-Pál András őrnagy,
Solymosi Miklós főhadnagy,	Szili István őrnagy,
Györgypál Ferenc g. főhadnagy,	

végül hozzávetőleges számítás szerint tízezer tiszthelyettes Bajtársunk, zömével a fiatalabb korosztályok szakaszvezetői és próbacsendőrei. A pontos adatokat lehetetlen felkutatni. (1944-45-ben az összes iskola és karhatalmi alakulataink bevetésre kerültek és felmorzsolódtak. Ugyanerre a sorsra jutott az osztályok, szárnyak és őrsök kivont legénysége, tisztjeik parancsnoksága alatt honvédségi alárendeltségben.)

Fenti Bajtársaink 1944 őszén rohamsisakkal cserélték fel a tollas kalapot és kiálltak a Kárpátok bérceire, vagy Dél-Erdély dombjaira, majd a Tiszántúl síkságaira, végül Buda és a Dunántúl véres csatamezőire, hogy testükkel tartóztassák fel a hazánkba betört ellenséget.

Sírjaik felett ma nincsenek még fakereszttek sem. De a fehér és piros virágok, hősi emlékek, vitéz önfeláldozó csatáik ma is élnek a magyarság lelkében. Ők a vérrel teli dicső magyar történelem örökké élő Hősei és világitó fényük mindig ott ragyog a Hadak Útján!

Az 1941-45-ös második világháború befejezése után a következő Bajtársak dicsőültek meg Magyarországiért, hogy emléküket és nagyságukat örökmécses fényével töltsék meg a magyar történelmet:

Egy hazai hősi szobor

vitéz Színay Béla ny. altábornagy,
vitéz Temesváry Endre vezérőrnagy,
Pinczés Zoltán vezérőrnagy,
vitéz Vadász István ny. ezredes,

Csendőr mártírok szobra
a budai csendőr laktanyában

Hajnácskő László ezredes,
Láday István ezredes,
vitéz Kudar Lajos ezredes,
vitéz Péterffy Jenő ezredes,
Kiss Aladár ezredes,
Árbócz János ezredes,
vitéz Gaál Lajos ezredes,
vitéz Ferenczy László ezredes,
Órendy Norbert ezredes,
vitéz Gaál Lajos ezredes,
Inozédy Ágoston alezredes,
Hartay Rezső alezredes,
vitéz Vass Alfréd alezredes,
Vukovány Kálmán g. alezredes
vitéz Bakó László ny. őrnagy,
Dr. Bánki László százados,
Láncz László százados,
Dr. Zöldi Márton százados,
Dr. Imreh Géza százados,
Dr. Sótornyai Jenő százados,
Dr. Radó Endre százados,
Dr. Demeter Zoltán főhadnagy,
Dr. Balassa Bálint főhadnagy,
Kiss Géza főhadnagy,
Juhász István zászlós,
Gerzsenyi György zászlós,
Lovász Ferenc alhadnagy,
Oláh András alhadnagy,
Ignéczi Károly főtörzsőrmester,
Molnár Bertalan főtörzsőrmester,
Dabóczy László főtörzsőrmester,
Károlyi Imre I. főtörzsőrmester,
Kékkői Ferenc főtörzsőrmester,
Újfalusi János főtörzsőrmester,
Lepsényi Zsigmond törzsőrmester,
Szente László törzsőrmester,
Lantos János törzsőrmester,
Kudari Márton őrmester,
Cseri József őrmester,
Tóth Sándor szakaszvezető

és hozzávetőlegesen négyezer névtelen Tiszthelyettes Bajtársunk, kiknek adatait ma jóformán lehetetlen felkutatni.

Mártírhalált halt Bajtársaink mindegyike legjobb tudása szerint a fenn-

álló törvények és rendelkezések alapján teljesítette kötelességét az összeomlásig, melyet Reájuk bízott a magyar nemzet.

Emlékük örökké él!

S most égi vezényszó hallatszik: — „Bajtársak térdre, imához!” —

Ima magyar Hazánkért, hőseinkért és vértanúinkért!

Mindenható Isten, Felséges Atyánk! — Egy árva Nemzet földönfutó fiai, kiket emberi zsarnokság üldözött el Hazájukból, otthonukból, leborulva Magas Színed elé, imádkozunk Hozzád eképpen:

Magyar őseinket Te vezérelted messze keletről nyugatra a Kárpátok koszorúza Nagymagyarországba, hogy őrt álljon a keleti zsarnokság és a nyugati kereszténység kapujában. — Ezen hivatásunknak a Te Szent segedelmeddel több mint 1000 évig eleget tettünk. — Tengernyi magyar vért áldoztunk Hazánkért, fajtánkért és a keresztény nyugatért! — Sokszor elbuktunk a véres harcokban, de a Te Szent segedelmeddel mindig talpra álltunk, hogy elhivatottságunkat továbbra is betölthessük!

Tudjuk Atyánk, hogy sokszor és sokat vétkeztünk mi gyarló emberek Ellened és Hazánk ellen, kérünk Téged bocsásd meg ezt nekünk!

Hazánkat, Nemzetünket, otthon az Ó hazában, egy Benned nem hívő idegen keleti zsarnok pusztítja, vérzik, pusztul fajtánk, emberi segítségre nem támaszkodhatunk!

Leborulva magas színed elé, kérünk Tégedet tekints le a rabságban szenvedő, árva magyar népre, elégeld meg mérhetetlen szenvedését! Add vissza keresztény hitét, szabadságát, hazáját, hogy örök békeességben imádhasson Téged a Te Szent Templomaidban. —

Megdicsőült Hőseink, Vértanúink végtelen sorának lelkét, kérünk fogadd be a Te Szent Hajlékodbá, adj nekik örök nyugodalmat és békeséget, most és mindörökké Ámen!

1966. február 14.

v. Á. Z. ezredes

20 éves a Bajtársi Levél

20 éves az M. Kir. Csendőr Bajtársi Közösség

Mindnyájan átéltük s lapunk hasábjain többször emlékeztünk azokra a keserű időkre, mikor 1945 véres tavaszán minden áldozat és hősiesség ellenére a százszoros túlerővel támadó szovjet hadsereg elfoglalta szeretett Hazánk utolsó darabját is, a magyar hadsereg és vele a csendőrség is nyugatra vonult vissza. Szétvert kötelékek, milliós polgári menekültek, szakadt és véres ruhájú utóvédek állandó harcban kanyarogtak fel az Al-

pok serpentinjeire. könnyes szemekkel néztek vissza a Dunántúl égő falvaira, hol a „felszabadító és dicső szovjet hadsereg” lett az úr. A m. kir. Csendőrség hűséggel becsülettel és vitézül teljesítette kötelességét, a háború utolsó napjáig megőrizte a hátszág nyugalmát és biztonságát, melyet a legfelsőbb Hadur a háború kitörésekor külön hadparancsban rendelt el, hogy meg ne ismétlődjön még egyszer az őszirózsás forradalom,

Jegenyész Pál főtörzsőrmester

a Kun Béla és Szamuelli Tibor féle fenevadak uralma. A csendőrség nemcsak e feladatát teljesítette, hanem a kivérzett honvédségünk segítségére sietett a harcterekre. Testületünk már az összeomlás előtt elveszítette hősi halottakban, sebesültekben és eltűntekben a felét, a tisztis veszteségünk még ennél is nagyobb volt.

1945 április elején a bizonytalanság felé haladtunk, a győzelmű hit is elveszett, látván a német szövetséges közeli összeomlását. Alakulatainknak immár egy reménye maradt, túljutni az Enns folyón és nyugati fogságba esni.

Az utolsó órákban a tisztis parancsnokok szinte mindenütt kiadták az utolsó eligazítást hűséges legénységüknek, mondván: „Bajtársak! Csendőrök! Esküvel vállalt kötelességeinket teljesítettük, ezért tiszta a lelkiismeretünk! A közeli órákban az ellenség kezébe kerülünk. Ne felejtse el senki, mit kíván egy m. kir. csendőrtől a háborúvesztés és a hadifogság! Ha szét is szakítják majd kötelékeinket, a szabadulás után ismét keressük egymást! Köszönöm hűségteket, a magyarok Istene legyen Veletek a közelgő tragikus napokban!”

Az utolsó parancs elhangzásakor a csendőrcsizmák épp úgy pattantak vigyázzba, mint otthon a laktanyában. Olyan válságot még nem talált ki

a magyar végzet, hogy a csendőrök megrettentek volna tőle, vagy hogy a csendőr lelkeség összeomlott volna!...

Ezidőben alakult meg a „láthatatlan kötelék”. A hadifogoly táborokban, a bajor tanyákon, az osztrák falvakban, vagy a rommá bombázott német városokban.

A nyugati megszálló hadseregek látván a csendőrök példás magatartását, szorgalmát, munkakészségét, több alakulatunkat saját szolgálatukba állították. Hamar rájöttek, hogy a magyarok csak formailag voltak ellenségeik, magyar csapatok a nyugati fronton sohasem harcoltak. A szétesett csendőr kötelékek több helyen újból egyesültek. Az összeomlás után egy évig jóformán nem volt közlekedés, se postaforgalom, a „láthatatlan kötelék” már élt, csak az összeköttetés hiányzott...

Ezidőben Graz-ban, a Geidorfsgürtelen, egy erőslelkű, keményfellepésű

vitéz Karsay Jenő alezredes

magyar kőműves vonta magára a figyelmet, kit szinte egy kis magyar csapat követett a napi munkába, hogy aztán este a sovány vacsora után annál nagyobb figyelemmel tárgyalják a napi eseményeket, beszélgesse nek az elveszett hazáról és a kilátástalan jövőben is találjanak valami kiutat... A kőműves Jegenyés Pál m. kir. csendőr főtörzsrőmester volt! Apja a fiatalabb bajtársaknak, lelki támasza a környékbeli honvéd bajtársaknak és a polgári menekülteknek. Mindenkihez volt jó szava, mindenkin segíteni akart. E magatartásának híre ment, sőt Magyarországra is

eljutott. Az otthon üldözött és bujdosó csendőr bajtársak ismertek egy nevet: Jegenyés főtörm. Graz! Aztán jöttek is, egyik a másik után. Hónapok, évek során több százan, talán ezren is... Ebédet, vacsorát kaptak, aztán kipihenték fáradalmaikat. Kőműves Jegenyés ellátta őket utiköltséggel, tanácsokkal, bajtársaink mentek tovább nyugatra... Ki Tirolba, ki Linzbe, olyan is volt, aki Németországig is eljutott. Dr. Béldy Béla volt budapesti újságíró is a grazi csendőrökhöz tartozott. Híreket gyűjtöttek, újságot sokszorosítottak, postáztak, a magyarok címei után kutattak. Ezer veszély között: letartóztatás, kiadatás, Titó partizánjainak bosszúja, népbíróság, halálos ítélet lebegése ellenére Jegenyés Pál főtörm bátran végezte önkéntes munkáját, melyet saját csendőr szíve sugallatára tett: a sokszorosított kis újságot eljuttatta több ezer hazátlan magyar címére. Időközben a geidorfsgürteli körhöz csatlakozott vitéz Karsay Jenő m. kir. csendőr alezredes is! Ekkor már egy lépéssel tovább mentek! Jóviszonyban lévén a grazi osztrák rendőrkapitánnyal, azt a tanácsot kapták, hogy alakítsanak egy úgynevezett „Asztaltársaság”-ot, melyet nem tilt se törvény, se a megszálló angol hadsereg rendelkezése, ott aztán összejöhetnek, beszélgethetnek, tervezgethetnek... Így is történt. Megalakult a m. kir. csendőr „Asztaltársaság”, mely rendszeresen összejött, dolgozott, alkotott, felvette a postai összeköttetést Ausztria és Németország többi „csendőr kör”-eivel, miután azidőben a csendőr közösségeket „kör”-nek neveztük.

Vitéz Subik Károly táborigazgató, prelátnok a már hosszú idő óta megjelent kis újságnak a „Bajtársi Levél” nevet adta, a gondolatot és a célt megáldotta. Az 1946-ban indult név nélküli kis sokszorosított újságból így lett Bajtársi Levél, melynek első két száma 1947. késő őszén látott napvilágot vitéz Karsay Jenő alezredes szerkesztésében. A posta és a közlekedési hálózat javulásával a Bajtársi Levél eljutott az összes emigrációban maradt csendőr bajtárhoz. Graz, Bécs, Klagenfurt, Linz, Innsbruck, Braunau, Villach, Salzburg, Kellersberg stb. stb. csendőr bajtársai éppen úgy olvasták, mint Passau, Waldwerke, Kirn, Simbach, Pfarrkirchen, Pocking, Landshut, München, Nürnberg, Frankfurt, Holzminden, Osterode, Heerte, Hildesheim, Travemünde, Koblenz, Saarbrücken, Freiburg, Lindau stb. stb. csendőr bajtársai! Szívünk beledobbant, amikor először bontottuk fel a kis lapot s fejlécén megláttuk a kakastollat és a magyar birodalmi nagycímert, melyet csak mi csendőrök viselünk hűséggel a pusztulásig.

A Bajtársi Levél 1968-ban a 21-ik évfolyamába lép s hálánk, köszönetünk azokhoz a bátor alapítókhoz száll, akik lapunkat akkor még az életveszélyben is megvalósították! A „láthatatlan kötelék” tiszteleg előttük!

Lapunk már volt tehát 1947-től, a csendőr körök is léteztek, csak az összefogó központi szerv hiányzott, akkor Ausztria és Németország területén élő csendőr bajtársaink között.

A magyar emigráció lánglelkű vezére: vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc

vezérezredes úr bátor kiállása a magyar emigrációért 1947-ben, elősegítette a m. kir. csendőrök bajtársi közösségének megalakulását is.

Mint a villám száguldott végig a hír nyugaton: vitéz Farkas Ferenc vezds megalakította a Magyar Szabadság Mozgalmat! A hírt bővebb sajtóvisszhang kísérte, majd vitéz Farkas vezds megkezdte mozgalma szervezését. Sorbalátogatta Németország és Ausztria magyar táborait, sőt szorványait is, összehívta a menekült magyarokat és lelkes beszédeket tartott előttük. Jól emlékszünk a pillanatra, mikor a hazátlanság, az üldözés, a nyomor és a kilátástalanság ette az emigráns magyarok százezeinek idegeit. Ily körülmények közt, mint a víz a szomjas homokpusztában, úgy hatott Farkas vezds megjelenése Dr. Kótay Zoltán rk. lelkész, pápai delegátus kíséretében, tekintetünk szinte simogatta a pápai aranyfehér zászlót a delegátus gépkocsiján, a hit ébredését a reményvesztettségben!

Es Farkas vezds a következőket mondta: — „Magyar Testvéreim, eljöttem közétek és hitet hoztam! Számbavesszük a menekült magyarokat, megnézzük és összeírjuk értékeinket. Nekünk egyforma érték a földművestől a miniszterig, a honvédtől a tábormokig minden magyar, azok gyermekei, öregeink, betegeink egyformán! A nyugati országok kormányai és a megszálló katonai parancsnokságok is kívánják tőlem ezt a munkát saját lelkiismeretemen kívül! Jelentkezzetek a Magyar Szabadság Mozgalomba! Legyünk büszkék magyar származásunkra, tartsunk össze az idegenben, mert egységben az erő! Már megvan az összekötő kapcsunk, van magyar sajtónk, előre saját érdekeink útján! Táboraitokban szervezettek magyar iskolákat és cserkészcsapatokat, hogy gyermekeiteket is megtartsuk magyarnak az idegenben! Az Isten is segíteni fog bennünket, higgyenek hazánk feltámadásában! Stb., stb.”

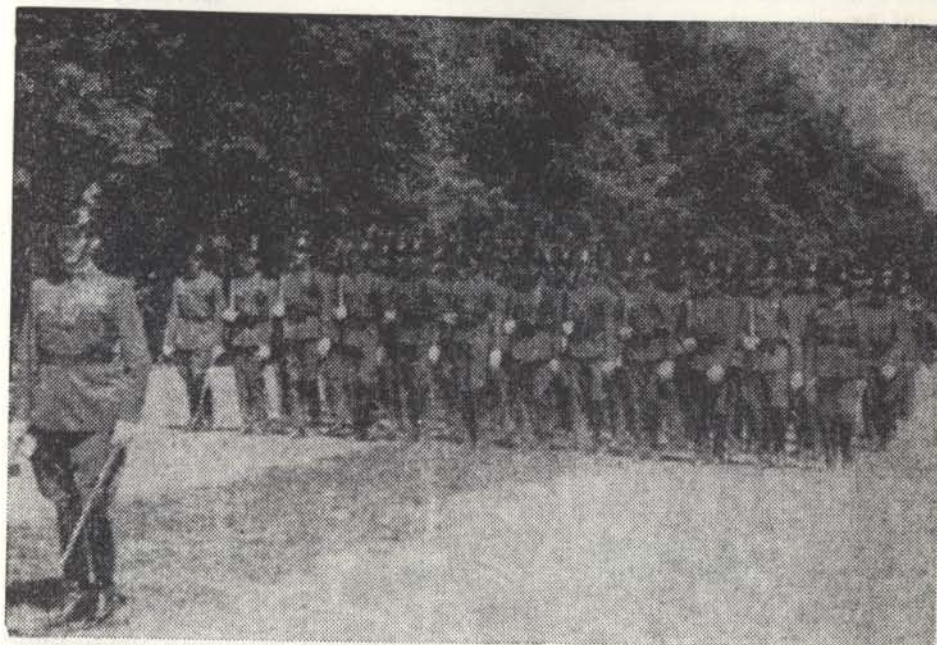
Még 1947 augusztus 20-án vitéz Farkas Ferenc vezds megszervezte az első nagyszabású magyar összejevetelt, az altöttingi Szent István zárándoklatot, hol legalább 10.000 magyar jött össze Németország és Ausztria minden vidékéről. E sorok írója akkor is, sőt előbb, majd később Észak-németországból több ezer km-es utakra indult, noteszával zsebében végiglátogatta az ismert és elérhető csendőr táborokat Passautól Lindauig, Koblenztől Kim-ig, „Juliánus barát” útján. Altöttingben száz és száz régi bajtársával találkozott, Lindauban pk-át látogatta meg.

Farkas vezds mindig kitüntető barátsággal és nagyfokú érdeklődéssel viseltetett az emigráns csendőrök iránt. Talán ez volt az egyik oka, hogy mozgalma szervezésében nagy szerepet juttatott több magasrangú csendőr bajtársunknak. Ez is közrejátszott, hogy a csendőr körök közeli kapcsolatba kerültek egymással. Passau-Waldwerkeben Mátéffy István ezds, Münchenben vitéz Bogyay Kamill alez, Osterodenben vitéz Megay László örgy fektették le az emigráns csendőr szervezetet, a m. kir. Csendőr Bajtársi Közösség alapjait. A Bajtársi Levél eljutott minden ismert csend-

őr címre, lassan megtudtuk, hogy mi történt az összeomlás után, az elveszett bajtársak megtalálták egymást.

A MKBCSK-t később továbbfejlesztették a fenti törzstiszt bajtársaink, mindenütt megünnepelték a csendőr napokat, rendszeres összejeveteleket tartottak.

A megindult kivándorlások 1948 után 3 világrészbe szórta szét csendőr bajtársainkat. Ahogy gyülekeztek új hazájukban, úgy alakultak meg

A „Láthatatlan kötelék”

sorba az új MKCSBK-s szervezetek. 1952-ben 40 országban 48 csoportunk és szorványunk dolgozott.

1948 tavaszán, a honvéd bajtársak szervezete, a MHBK született meg. A csendőrök javarésze belépett a MHBK-ba is, de sohase oszlatta fel saját csendőr szervezetét.

A MKCSBK a hazai csendőrség emigráns utódja, hittel és bizalammal tekint előre, a mögöttünk lévő göröngyös út lassan a múlt emlékévé válik. 1964 óta a MKCSBK erős fellendülést mutat világviszonylatban is. Lapunk példányszáma emelkedik, rövidesen túllépjük az ezres példányszámot.

A csendőr szellemet csak mi csendőrök ismerjük, azt ápoljuk. A katonaszellem honvéd korunkban és még előtte az iskolában, szüleinktől ragadt ránk. Ismerjük kötelességeinket, feladatainkat, azokat teljesítjük. Biztosak vagyunk abban is, hogy a szülőföldért, az emigráns köteles-

ségteljesítésért aránylagosan többet teszünk, mint bármelyik emigráns szervezet.

Ismerjük az emigráns csendőrt, bízunk benne, hogy a „láthatatlan kötelek” tovább fejlődik s eszménket, küzdelmeinket egyszer a magyarok Istene áldásával haza is vihetjük. Előre csendőr bajtársaim!
Nyugaton, 1968. február 14.

Híven, Becsülettel, Vitézül!

Kövendy Károly

A m. kir. Csendőr Bajtársi Közösség ügyvezető elnöke, a Bajtársi Levél szerkesztője

Magyar sors, csendőrsors . . .

Nagy János és Kiss Mihály őrmesterek együtt szolgáltak, majd az 1945-től összeomlás és visszavonulás Nyugatra kényszerítette őket. Kilátástalan jövő állott előttük, hazamenni nem akartak. Kiss Mihályt kettős országhatár zárta el családjától, kisleányát nem is látta soha, mert az erdélyi részek elvesztése után többé nem tudott hazamenni családjához Csík vármegyébe.

A magyar végzet beteljesedett s mikor a francia Idegenlégió toborzó-tisztje megjelent Ausztria francia zónájában, mindketten aláírták az öt éves szolgálati kötelezettséget. Hamarosan Afrikába kerültek, megkapták a híres vasfegyelmű idegenlégiós kiképzést, éltek a Szahara sárga erődjeiben, többször vertek vissza fegyveres arab támadásokat, végül a kartonásors Franciaország távol-keleti gyarmatára szólította őket. Indonéziában szolgáltak, résztvettek a híres Dien-Bien-Fu körüli harcokban. Küzdöttek az őserdő járhatatlan rengetegében, átestek a malária gyilkos betegségén, megőrizték a francia trikolor és a híres idegenlégió becsületét. Aztán ennek is vége lett.

A becsülettel leszolgált öt év után megkapták a francia állampolgárságot, néhány ezer dollárt kitevő végkielégítést és mindketten kivándoroltak Kanadába. Földműves fiúk lévén mindketten a mezőgazdaságban helyezkedtek el. Szorgalmas munkájukkal még több pénzt gyűjtöttek. 1954 tavaszán Nagy János egy kis zöldségfarmot vásárolt Torontótól északra a híres Holland Marshon és hajnaltól sötétedésig egyedül művelte a földjét. Kiss Mihály a kertészetre váltott át és gyűjtötte a pénzt, hogy kihozathassa családját Erdélyből.

Ember tervez, Isten végez! E két derék Bajtársunknak más, kegyetlen sorsot ítélt a végzet.

1954. november végén hurrikán, egy kegyetlen szélvihar száguldott végig a kanadai Ontarión. Négy napig és négy éjjel özönvízszerűen zuho-

gott az eső. Nagy János az egyik éjjel, úgy éjfél körül anra ébredt, hogy ágyáig ér a víz a házában. Azonnal talpraugrott, magára kapta ruháit és kiment az itéletidőbe, hogy az árvízveszélyről értesítse szomszédait. A száz mérföldes erejű szél, az itéletidő megdagasztotta a folyókat és partokat. A Humber folyó Torontóban házsorokat sodort el, 100 ember lelte halálát a hullámokban, százmilliókra rugott a kár...

Ezzel egyidőben Nagy János bekopogott az első szomszédhoz, felriasztotta őket és biztatta szomszédjait, hogy húzódjanak a háztetőre, mert a földjük mellett futó öntözőcsatorna tetején is ömlik át a víz. Majd elbúcsúzott tőlük azzal, hogy felkölti a következő szomszédot is a gát mentén. A rettegő szomszédok akkor látták utoljára Nagy Jánost, amint a gáton eltűnt a sötétben a következő tanya felé... Az orkán dühöngve csapkodta a hatalmas víztömeget s egyszer egy irtózatos robaj hangját hozta feléjük a szél... Az ár átszakította a gátat és tengerré vált a szorgalmas földművesek hazája...

Aztán lecsendesült a vihar s számbavették a Holland Marsh lakóit. Mindenki túlélte az itéletidőt és az árvizet, egyedül Nagy János hiányzott. A rendőrség napokig kereste, kutatta és sehol sem találta... Nagy János eltűnt.

Két hónappal később a környékbeli gyerekek karácsonyfát akartak vágni a Holland Marsh nyugati részén elterülő fenyőerdőben. A szép fák után kutatva irtózva fedeztek fel egy oszlásnak indult emberi hullát. A rendőrség megállapította, hogy a hulla az eltűnt Nagy Jánossal azonos. A gátszakadás és az átzúduló hatalmas víztömeg Nagy Jánost 5 km-re sodorta el, a fenyőerdőbe.

Nagy János m. kir. csendőr őrmester hősi halált halt Kanadában, hogy mások élhessenek! Szomszédai és csendőr bajtársai temették el és követ emeltek sírjára a newmarketi temetőben.

Kiss Mihály szomorúan hallotta jóbarátja halálhírét. Mihályt kitavasodott arra kérte e sorok fróját, hogy keressék fel együtt Nagy János sírját. Kiss Mihály virágot vitt a sírra és gyertyát gyújtva zokogott barátja sírkövénél.

Aztán újból elrohant néhány év. Kiss Mihály a kanadai hatóságok segítségét igénybevéve megpróbálta a lehetetlent: családját kihozatni Erdélyből. Készült a viszontlátásra. Szép nagy házat vásárolt Torontóban, a házat berendezte és a család fogadására készült. Örökké kisleányát emlegette, akit csak fényképről ismert. Aztán ebbe a remélt boldogságba is beleszólt a végzet.

Váratlanul levél érkezett Erdélyből és Kiss Mihály felesége kétségbeesve kérte az ura azonnali intézkedését, lejárt a román kiutazási vízum és a román hatóságok megtagadták tőlük az indulást.

15 év sok-sok megpróbáltatása azonban sok volt Kiss Mihálynak. Töprengései, kesergése az új szinte megoldhatatlan probléma felett órák alatt súlyosan megromlalta egészségét. A vasszorgalmú és vaserejű Baj-

társunkat másnap eszméletlenül találták szomszédai a fürdőszoba padlóján... Azonnal kórházba szállították. Az orvosok mindent megpróbáltak, hogy életét megmentse... Az izgalmak következtében előállott magas vérnyomás agyvérzést idézett elő s vele teljes bénulást és eszméletlenséget. Kiss Mihályt megoperálták s az sem használt. Egy hét múlva meghalt anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna.

Torontói bajtársai temették el hatalmas részvét mellett a Park Lawn temetőben... Családja pedig később megkapta a néhány ezer dollárt kitevő örökségét.

Bajtárs, ne felejsd el Nagy János és Kiss Mihály őrmester Bajtársaidat. Ok a mi halottaink! Hozzá tartozójuk nincs Kanadában. Halottak napján virágok takarják sírjukat Newmarketon és Torontóban és gyűjtsd meg a bajtársi kegyelet gyertyáit, hisz ők mindketten egy becsületes élet tragikus végzete után is mosolyogva álmodják a magyar feltámadást!

Kövendy Károly

KI VOLTÁL?

Bodó Antal nevét jól ismerik Bajtársaink. Több szép verse jelent meg a B.L.-ben s levelei és adományai is többször eljutottak a vezetőséghez. Írásainak stílusa, tökéletes helyesírása az iskolázott embert, az egyetemi végzettségűt árulták el. Mivel rendfokozatot sohasem írt, így kéressel fordultunk hozzá, hogy írjon bővebben önmagáról. Bodó bajtársunk e verssel válaszolt kérdésünkre: örömmel könyveljük el s büszkék vagyunk rá, hogy legénységi bajtársaink zöme, így Bodó Antal őrm bajtársunk is az élet iskolájában szerezte a tudást.

Szent László földjén parányi szikra,
Hamu alatt lappangó tűz!
Körösök partján jaj-kiáltás,
Mit szél sodor, ellenség úz.

Humusza voltam fekete földnek,
Rajongó híve nemzetemnek!
Tartottam szarvát az ekének;
Mestere voltam a magvetésnek!

Ott voltam, hol a part szakadt,
(Asó, lapát ott is akadt!)
Szakadt a gát, rohant az ár,
Víz alá került a határ...

Nem arattunk, nem csépeztünk,
Szegényesen éldegéltünk.
Rendfokozatom még nem volt,
Csak ruhámon két-három folt.

Szalontára gyalog jártam,
Csonka-tornyát sokat láttam!
Hatan néztük síró Anyánk!
Doberdónál feküdt Apánk!

Vitézkedett tűz viharban,
S ott nyugszik most közös sírban!
Múlt az idő, hívott a Hon,
Én sem maradhattam otthon!

Büszkén mentem katonának,
Szolgálni Magyar-hazánknak
„Debreceni távirászkok vígan élnek...”
Így daloltuk —, de vígan szólt az ének!

Csillaghullás háromszor ért Debrecenbe',
Harminchatban, mint őrmester szereltem le.
Harminchében kétcskillagos próbacsendőr,
Kezdődött a kiképzésem elejéről!

Volt rangomat hat év múlva visszakaptam,
Negyvenötben szülőföldem is elhagytam!
Bajorország levegőjét szívtam, ettem,
Ötvenegyben az USA-ba megérkeztem.

Voltam kertész, lovász, szakács egyszemélyben,
Rendfokozatot nem kaptam, nem is kértem!
Iskolai képzettségem is valami,
Hat kerek év! Mezőgyánban hat elemi!

Egyetemet nem végeztem, nem is jártam,
Pedig tudni, művelődni mindig vágytam.
De nem futott sem a Fakó, sem a Ráró,
Nem voltam én Mezőgyánban gazdag s báró!

Ha könyv került a kezembe: jó volt nekem,
A betűket szétszótattam, összeszedtem.
Történelem, irodalom, mese, regény,
Sohsem voltam életemben betű-szegény.

Ma is rágom a betűket, izlelgetem
Osztoatom, szorozatom, helyezgetem.
Vers-faragó én nem vagyok, csupán kontár,
Amit írok, azt én őrzöm, nem a könyvtár.

A „Bajtársi Levél” néha, hogyha hozza,
Tudásvágyam százszorosan sokszorozza!
Kétszer kettő talán három, vagy ki tudja?
Nehéz annak, ki a gyököt nem tanulta!

Száz szónak is egy a vége; az én rangom.
Volt őrmester, csirke farmer, ahogy mondom.
Testem-lelkem magyar volt és az is marad!
Az én kocsim ilyen úton áll, vagy halad.

Bodó Antal

Népszavazás a bácskai rögön

(Látomás)

Ajánlom Tito haláltáborában éhenhalt nagyszüleim és a bácskai harcokban hősi- és mártírhalált halt m. kir. csendőrök megdicsőült emlékének.

Zord zivatar ráz fel éjszakai álmomból. Valahol ablakot csap be az orkászertű szél. Villámok cikláznak. Föld özanya morajlik messziről. Hirtelen dermedtség vesz erőt rajtam. Tágult pupillákkal meredek az éjszaka sötétjébe. Mintha utolsó ítéletet tartana valahol az Úr, mintha minden földben rejlő erő láncait tördelve, pusztítva söpörné a világot!

Zuhog! És a zuhogó esőben villámok és mennydörgések kíséretében csizmámmal mélyen taposom a bácskai sarat. Menetelek a rómaságon. Kopár fák, villámtól kettéhasított törzsek, parlagon heverő földek, sehol egy ház — csak a villámfénytől imitt-amott megvilágított, elhagyatottság. Zubonyom fölött szorosabbra fogom a köppényt. Magamban méltatlankodok: miféle bolondos ötlet is ilyen ítéletidőben botorkálni. Igaz! Én búcsúzni jöttem. Búcsúzni a szülőföldemtől, mielőtt végképp elmegyek. Azért jöttem, hogy lássak! De hol vannak a házak, a tanyák, a falvak, hol a partizánok által oly fennmen hirdetett kultúra, a jólét? Hol? Nagy tócsába lépek. A sár végigfröccsen rajtam. Miért is kellett ehhez az úthoz pont a régi egyenruha, miért is a régi derékszíj a „Hazáért mindhalálig!” jelszóval fülemben? Miért is? Miért is? Dünnyögők küzdöve az orkánnal. Hát a mindenség! Csak azért, mert másként nem is lehet, mert hozzám nőtt ez is a divatjamúlt mondással egyetemben.

„A Hazáért Mindhalálig!” ordítom bele az éjszakába. Hangomat felkapja a száguldó szél, meggördíti, feldobja és martalékként rohan vele a semmibe. Eresz alá kellene állni, gondolom, de... vagy talán mégis? Mi az a reszkető fény amott balra? Talán végre egy ház? Talán egy tanya? Emberek? Arra veszem az irányt. Meglepetésem nagy, mert csak egy barlangnyílás tátong előttem. Mindegy! Akármi is, gondolom, csak eresz alá. Csizmám köveken kong. Viharlámpától megvilágított barlang tárul elém. Háttal nekem szerb partizántiszt méléz a semmibe. A neszre hirtelen felugrik. Egymásra meredünk. Mint csatakiáltás tör ki ajkunkon egyszerre. „Arsen!” „Franci!” Két világnézet, két egyenruha, két ellenség, de két volt iskolatárs is. A múlt és jelen egymás karjába esik. Partizán derék-

X

Csendőrszázad a Bácskában

szíj, szent koronás tábori sapka, vörös csillagos sapka, melyik kié? Melyik hová tartozik? — Ki tudná azt hirtelen megmondani...

Kint tombol a vihar! Két ember, két volt iskolatárs áll lelógó karral egymással szemben. Egyik sem kérdez... A pupillákban ott rejlik még a hirtelen felelevenedett gimnáziumi évek pajkos múltja. Rekedten szól Arsen a partizán tiszt: „Franci! Mi hoz ide?” Franci hangja is fátyolos, mikor kiejti: „Búcsúzni jöttem...” Tombol a vihar! Nézik egymást. A szó, a beszéd szétszaggatná a múlt varázsát és lerántaná a vérző sebekről az idő által teremtett kötést. „Gyere játszunk” szól rekedten a partizán. Kártyát vesz elő, magyar kártyát. Letelepdednek. „Miért?” szól Franci a semmibe bámulva. „A Bácskáért!” felel Arsen. Franci felugrik. Sze-

mében a zivatar villámai tükröződnek, de aztán elhúzza a száját. „Ját-szunk” sóhajt. Arsen oszt. „Aki nyer”, mondja komoran, mintha nem is ő mondaná: „Azé lesz...” „Mi?” kérdi személytelenül Franci. „A Bácska” jön túlvilági hangon Arsen ajkáról. Játsszanak. A vihar mind erősebben tombol! 19—21, 21—20... Franci földhöz vágja a lapokat. „Becs-telenség...” hörögi. „Hiszen Te nyersz!” dörögi Arsen. „Eppen azért” mélázik Franci... „én pedig nem nyerni, hanem meggyőzni akarok.” „Már megint” mondja Arsen „mint mindig! Akár csak nyolc éven keresztül a gimnáziumban! Jó! Halljuk, hogy akarsz meggyőzni?” Franci föláll. Köpenyét magára veszi. Alla egyet rándul. Szemei mélyen Arsen pupiláiba merülnek, aztán halkán szólal: „Tartsunk népszavazást.” Egy csatanás! remeg a föld! Valahol a közelben villám csap egy száraz fába. Eg. Arsen elmosolyodik. „Most? Itt?” kérdi. Magára kapja bőrkabátját és a barlang nyílása felé indul. Utközben hangosan szövi a gondolatait: „Nézd Franci, te örök, konok ábrándozó, ez a Bácska boldog. Mi egy más életet adtunk neki, mint ti. Itt mindenki boldog, hogy egy ilyen államnak, egy ilyen gazdának áll a szolgálatában, mint a miénk. Inkább játszottál volna tovább, hiszen úgyis te nyertél. Népszavazással csak én nyerhetek. A vér nem válik vízzé!” „A vér!?” visszhangzik Franci hangja. „A vér! ez az!” ordítja „Ezzel szavazunk!” Arsen csodálkozva megáll. „Hogyan?” kérdi. „Nézz ki” szól Franci. „Látod? Előttünk fekszik az egész Bácska. Itt a Tisza, ott a Duna. A vért fogjuk idézni! Ki több kiontott vért fog a maga oldalán felmutatni tudni, azé a Bácska! Hívd a halottaidat Arsen! Hívd azokat, akik ezért a földért a vérüket ontották a te oldaladon! Halottakat idézünk most”...

A zivatar hirtelen eláll. Halotti csend terül el. Azután hirtelen kékes-sárga fény önti el a bácskai rónaságot. Arsen lekapja vörös csillagos sapkáját és Bácska fölött meglendítve belekiált az éjszakába: „Katonák! Emberek! Népszavazás a Hazáért!”...

Halk morajlás. Itt-ott dobozként nyílik a föld, katonák, parasztok szólnak ki belőle. Merev arccal megállnak vérző sebeikkel sűrűik előtt. Egy... kettő... tíz... száz... ezer számol Arsen. „Gyerünk!” ordít „gyorsan!”, de a föld nem mozdul. Franci sajnálkozva nézi oldalról. Arsen vérben forgó szemekkel mordul rá: „Hívd a tieidet! Az alku áll!” Franci leveti a köpenyét. Meglendíti a bácskai rög fölött és mintha imát rebegne szólal: „Hívlak benneteket, kik termékennyé tettétek ezt a földet. Hívlak titeket, kik hagyjátok magatokat megcsonkítani, meggyalázni, megalázní ezért a rögért. Tegyetek tanúságot a „Hazáért mindhalálig!” jelszóval!” Arsen arca túlvilági sápadtsággal mered a Bácskára. Alig halható nesz, mintha csak papír szakadna egy rossz csomagolás felett és a fekete, zsiros rögből sok-sok ezer csont mutatóujj nyúlik ki. „Jelen!” dörög sok ezer láthatatlan torokból. Arsen térdre hull. „Hívd őket...” csuklik el a hangja. A katonaköpeny megint suhint egyet a Bácska fölött. „Felvonulás!” vezényel Franci. Ami pedig most következik, ami most történik az éjsza-

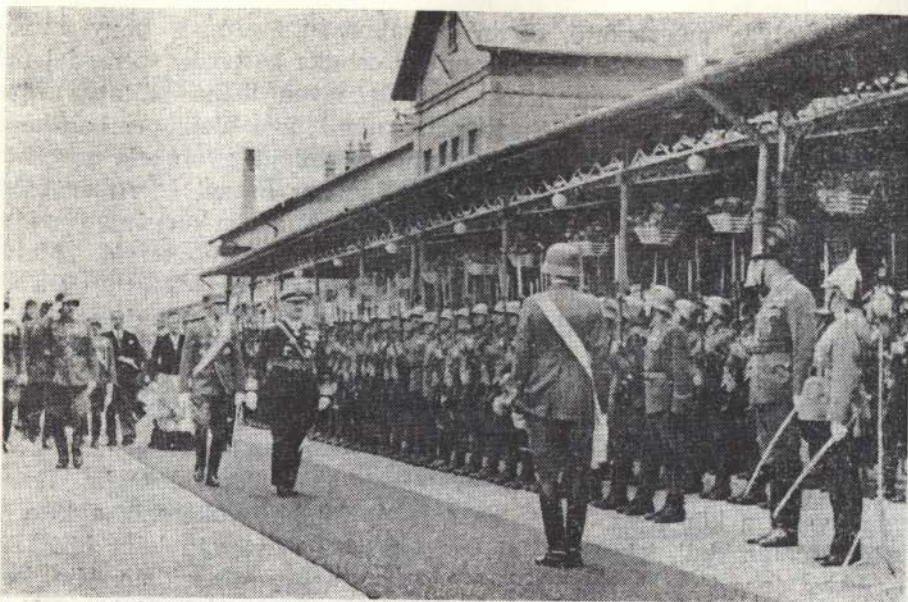
kában, az olyan megrendítő, olyan borzalmasan fenséges, hogy az Ur-isten is beleremeg. Megindul a felvonulás: csonka katonák, szem, fej nélkül, karóba húzva, magyar, német, horvát egyenruhába bújtatva vezetik a menetet. Utána holtra éheztetett, szünni nem akaró embertömeg. Meggyalázott anyák, hajadonok, loccsant agyvelejű gyerekek, négykézláb kúszó öregek. Menetel a végelláthatatlan sor Franci és Arsen előtt. „Nem! nem igaz!” ordít Arsen szüntelen. Franci arcán megfeszülnek az izmok. „Válaszoljatok neki!” dörögi a félelmetes felvonulók felé. „Mondjátok meg neki, hogy miért haltatok meg így, hogy kiért ontottátok a véretek!” Uristen láss csodát! A végnélküli menet egy emberként üvölti: „A Bácskáért! A Hazánkért mindhalálig!” „Küld őket vissza” rimánkodik Arsen, „Oh nem! nem!” kiabál kétségbeesetten és fejét fogva zokogva ront neki a partizántiszt az éjszakának...

A látomás, a döbbenetes gyászos felvonulás eltűnik. A partizánok oldalán vérüket ontó halottak is visszatérnek az örökkévalóságba. Franci magára veszi a köpenyét, felnéz az égre és földbe gyökerezik a lába. A vérző húscsapatokból, kéz, láb, fej testrészekből szivárványként MEMENTO van az égre írva. A betűkből vér csöpög nagy csöppekben. Kip, kop, kip, kop... és vértócsák lepik el a bácskai mezőket. Csodálatos fényben úszik az egész rónaság. A tócsák alatt egyszeriben zöldelni kezd a búza; virágok fakadnak a piros lében. Odafent lebeg a MEMENTO, Franci térdre borul. Ahitatos arca az isteni magasságok felé fordul. Onkéntelenül, de mély meggyőződéssel és szilárdsággal hangzik ajkáról kezét esküre emelve a fogadalom: „Fogadom! óh magasságos Uristen! fogadom a Hazámért, a Bácskáért mindhalálig! Amen!”

Valaki erősen ráz. „Ebredj! ébredj!” ismétli szüntelen. „Valami rossz álmód volt?” hallom messziről. Csak mosolyogni tudok, míg tovább rebegem: „Fogadom! fogadom! Uristen a Hazámért, a Bácskáért mindhalálig! Amen!”

Valahol Dél-Amerikában, 1965. Karácsonyán:

ZIM-ZOM

Horthy Miklós Szabadkán

CSENDŐR KARRIER

A MKBCSK vezetőség ügyvezető elnöke titkára kíséretében augusztus 26-27-én résztvett a New York állambeli Fillmore melletti cserkészparkban a cserkészvezetőképző tábor zárótábortüzén és ünnepségein. Itt feltűnt nekik egy katonás fellépésű cserkésztsízt, kitől hamarosan megtudták, hogy volt csendőr őrmester és jelenleg egyetemi tanár.

Andróczy Ferenc őrmester bajtársunkkal ezután bővebb beszédbe elegyedve egy rendkívül színes, eseménydús bajtárs életét ismertük meg, amelyet később okmányokkal és fényképekkel is kiegészítettünk.

Andróczy Ferenc az első világháború vége felé született egy 10 gyermekes zalai földműves családban. A 6 elemi után ő is belépett a kenyérgyárosok közé, miután testvéreivel együtt korán árvaságra jutottak. Volt

Andróczy Ferenc őrmester
Andróczy Ferenc M. A. egyetemi tanár

napszámos, bányász, majd cserkész is a pécsi cserkészcsapatban. 1936-ban korengedéllyel katonai szolgálatra vonult be a pécsi hradókhöz. 1938-ban már tizedes és a csendőrséghez kérte felvételét. A villányi őrsön szolgált, majd hradós múltja következtében a csendőrség hradós osztályához került. Kiválóan végezte mind a próbacsendőr iskolát, mind a csendőr hradós tanfolyamot. Andréczy bajtársunkat tudásszomj kínozták. Hradós beosztásában alkalmat nyílt magánúton tovább tanulni és

rövidesen le is vizsgázott a 4 polgáriból. Ezután Budapestre helyezték, hol a Toldi Ferenc gimnázium magántanulója lett. Közben Újvidékre, majd a Muraközbe vezényelték és résztvett Titó partizánbandáinak felszámolásában. Minden szabad idejében tanult és vizsgáit egymás után sikerrel rakta le. 1944-ben az Államvédelmi Központnál szolgált ismét Budapesten és sikerrel érettségizett.

Alakulatát Budapest ostroma közben a Dunántúlra telepítették. 1945 tavaszán vitéz Ferenczy László ezds parancsnoksága alatt nyugatra indultak. Alakulatukat elfogták az előretörő szovjet csapatok. Ferenczy ezds mártírhalált halt, Andróczi őrm azonban megszökött a szovjet fogságból. Budapesten beadta kérvényét a Pázmány Péter tudományegyetem jogi fakultására, azonban csendőr múltja miatt nem vették fel. Új kérvényt írt a miskolci jogakadémiára, hová felvették és 4 év után megszerezte a jogi abszolutoriumot. Doktorálni ismét Budapesten próbált, azonban csendőr múltját felfedezték és internálták.

Előző tanulmányai alatt különféle alkalmi munkákból tartotta fent magát és fizette tanulmányai költségeit. 1951. november 13-án került a hortobágyi Elek-pusztai internálótáborba, honnan azonban 1952. június 6-án sikerrel megszökött és egy bajtársával pár nap múlva átkelt a drótakadályos, aláaknázott osztrák határon is. Az IRO-nál megkapta a menekültjogot és kivándorolt az USA-ba. Buffalóban, a kanadai határon telepedett le és gyári munkásként dolgozott. Kellő összeg összegyűjtése után felvételét kérte a syracuse-i egyetemre, ahol magyar diplomáját beszámítva két évi tanulmány után megszerezte a master degree-t, a magasabb amerikai egyetemi diplomát. A könyvtárosi szakmában szerzett komolyabb gyakorlatot, több amerikai egyetemen dolgozott, végül a west-virginiai egyetemen kapott kiváló beosztást. Jelenleg ott a könyvtáros tudomány előadója és az egyetemi könyvtár katalógizálója.

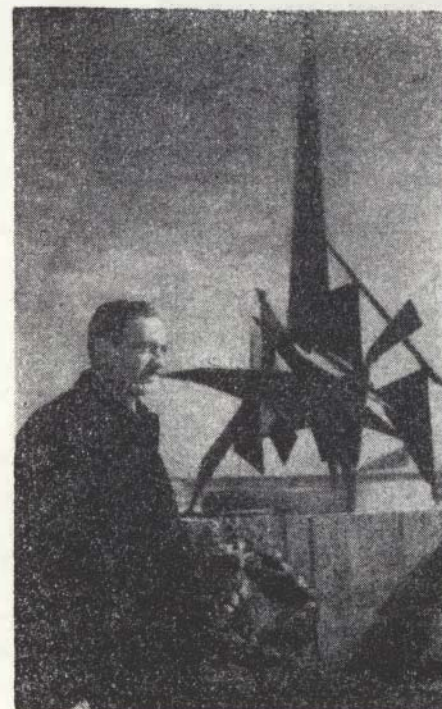
Azóta is Andróczi bajtársunk élénken résztvesz a magyar cserkészmunkában, többek közt a buffaloi kiscserkészeket is ő készítette elő a fogadalomtételre. Résztvesz a szabadságharcosok munkájában, Kruschev volt miniszterelnök amerikai látogatása során meggyűlt a baja az amerikai rendőrséggel is. Mi pedig büszke örömmel könyveltük el, hogy egy derék őrmester bajtársunk ily magasra vitte és kívánunk neki további sok sikert az amerikai életben!

Svábjaink emlékezése a M. Kir. Csendőrségről

A Stuttgartban kéthetenként megjelenő „Unsere Post, Heimatzeitung der Ungarndeutschen” 1968. február 4-i számában egész oldalas cikkben ismerteti és méltatja a m. kir. Csendőrséget. A lap fényképet is közöl, egy 1912-es járőrképet és megjegyzi, hogy a kép két népi német csendőrt ábrázol.

A cikk bevezetőül megemlíti, hogy idősebb honfitársaik biztosan jól emlékeznek még a „rend délceg és szigorú őrei”-re. Az ismertetés célja, hogy a külföldön felnőtt népi német ifjúság is képet alkothasson magának a „régii Haza” csendőrintézményéről. A továbbiakban németül a következőket írja:

A magyar csendőrség, bár vidéki rendőrségi szolgálatot látott el, a valóságban azonban egy katonai elitcsapat volt, mely alapos kiválasztás és szigorú próbaszolgálat után felvett emberekből állt. A hosszú, kemény és szigorú kiképzés, iskolázás sohasem ért véget, mert idők folyamán A magyar csendőröknek szép, rájukszabott zöldesbarna egyenruhá-mindig adódott valami új, ami a kiképzés kibővítését szükségessé tette.

vitéz Serényi István tb. csendőr a torontói Szabadságharcos Emlékmű előtt

jük volt. Különleges jellegzetes külsőt adott nekik a sisakszerű kemény fekete vadászkalap a nagy, csillogó zöldesfekete kakastoll forgóval és az állra csatolt rohamszíjjal. A csendőrök megjelenése rendszerint bizonyos izgalmat váltott ki. Ha valakihez bementek, vagy csak ha a háza előtt

megálltak, szinte futótűzként terjedt el a hír a faluban, hogy hol vannak a zsandárok.

A következőkben külön-külön bekezdésekben ismerteti a cikk a csendőrség 1881. február 14-i megalapítását, a Szolgálati Utasítás fejezeteinek megfelelő csoportosításban a szervezetét, a csendőrséghez való felvételt, próbaszolgálatot, a közigazdálkodások lényegét, a nősülést, a csendőrség feladatát és szolgálatát. Ez az ismertetés teljesen tárgyilagos és szak-szerű.

Befejezésül pedig összefoglalóban elmondja a cikk, hogy a csendőrség valóban elitcsapat volt és mint a közbiztonság, rend és nyugalom őrei a csendőrök a kormányzat erős támaszai voltak.

Köszönjük „Unsere Post”!

A második világháború utáni Magyarországon egy még ma is tartó példátlan rágalom és gyalázkodó sajtóhadjárat indult meg a m. kir. Csendőrség ellen. Ennek sajnos, a tájékozatlan külföld is bedőlt és ahogy ott-hon a csendőrt tüzzel-vassal irtották, üldözték és bebörtönözték, ugyanúgy kölföldön is, a szabad világban is sok mellőzés, megaláztatás érte a „háborús bűnösnek” kikiáltott m. kir. csendőrt! Hosszú évek teltek el, míg Nyugat szeme kinyílt és rájött arra, hogy mint sok más téren, úgy

a magyar csendőrséget illetően is félrevezették. A világon szétszóródott magyar csendőrök szorgalma és becsületessége, megbízhatósága nyitotta ki a szemeket és hála a sok névtelen bajtársunknak, nekik köszönhető, hogy a csendőrmúlt ma már az egyik legjobb ajánló levél. Visszagondolva a sok meg nem érdemelt rágalomra és gyalázkodásra, kétszere-sen jól esett az „Unsere Post” bátor tárgyilagossága.

Vitéz Serényi István tb. csendőr bajtársunk néhai id. Serényi István főtörm, veszprémi őrsparancsnok fia, csendőrlaktanyában nőtt fel s a csendőrség szolgálatát, kötelességeit, vasfegyelmét éppúgy ismerte, mint mi, akik benne éltünk. Serényi Bajtársunk hatalmas lelkierőt jelentő gyaloglásai alkalmával gyakran emlegette néhai édesapja nevét, kinek emlékezete mindig újabb erőt adott önkéntes vállalkozásai folytatására. Serényi István 1943-ban több magyar atlétikai bajnokságot nyert hosszútávfutásban. Veszprémben sporttudósító lett a helyi újságnál. A háború-vesztés után nyugatra jött, majd évek múlva az USA-ba vándorolt ki. 1959-ben Kruscsev szovjet miniszterelnök Amerikába érkezésekor fekete lepedőkkel kötötte be a new yorki kikötőben álló hatalmas szabadságszobor szemét. 1960-ban New Yorktól Washingtonig futott, a sokszáz-kilométeres utat 8 nap alatt tette meg és útja végén tisztelgett a Fehér Ház előtt. 1962-ben San Franciskótól New Yorkig gyalogolt, a 3.200 mér-Minden alkalommal koronás és nemzeti címeres trikóban „Igazságot földes utat (5.320 km) 74 nap alatt amerikai rekordidő alatt tette meg. Magyarországnak” felirattal szerepelt, útjain az újságírók, fotoriporterek, televízió és rádiótudósítók tömege kísérte. Serényi István bajtársunk

vitéz Serényi István a washingtoni Fehér Ház előtt

hatalmas teljesítményeivel a legtöbbet tette szenvedő szülőföldjéért, a magyar elszántság, hősiesség és akaraterő eme megnyilvánulásai örökre emlékeztetések maradnak! Elismerésül a Magyar Vitézi Rend felvette tagjai közé, a MKCSBK pedig 1967-ben tiszteletbeli csendőrré avatta.

Személyében a torontói csendőrnapon, majd felesége kíséretében new-brunswicki csendőrnapon egy igaz s méltó Bajtársat ünnepelhettünk!

vitéz Serényi István a berlini falnál

A m. kir. Csendőrség a német haditudományi folyóiratban

A posta sok érdekességet hoz a kanadai MKCSBK központ címére. Ilyen váratlan öröm volt a nyugatnémet „Zeitschrift für Heereskunde” folyóiratának 1959. februári száma, melyet Gyldenfalk Artur ny. dán államvasuti felügyelő, tb. csendőr küldött hozzánk.

A hosszabb cikkben Gyldenfalk barátunk leírta a m. kir. Csendőrség történetét a testület felállításától kezdve a II. világháború végéig. Az igaz, tárgyilagos és barátságos cikkben a szerző maradandó emléket állított a magyar csendőrségnek. Nyugati történetírók egyszer — mikor megírják az igazi történelmet is — német nyelven kitűnő forrásmunkát találhatnak Gyldenfalk dán katonatudós tollából.

A szerzővel több levelet váltva a következőket tudtuk meg: 18 éves korában állt a dán államvasutak szolgálatába, **katoná sohasem volt, mert** Dániában nem volt kötelező katonai szolgálat. A trianoni időkben tagja lett a dán haditudományi társaságnak, a finn hadtörténeti társaságnak, a német hadtudományi társaságnak. Ilyen minőségben távoli utazásokra indult, eljutott Magyarországra is, hol HM engedéllyel és magyar tiszti tolmács kíséretében tanulmányozta a m. kir. Hadilevéltárt, a huszár csapatainkat és a m. kir. Csendőrséget. Személyes barátságot kötött vitéz Aggházy Kamill vörge-al, a Hadimúzeum és Levéltár akkori pk-ával, ki Gyldenfalk barátunkat Dániában meg is látogatta. Gömbös Gyula vezds, miniszterelnök és honvédelmi miniszter több levélben köszönte meg a szerző munkásságát külföldön. Horthy Miklós kormányzó a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét adományozta kiváló magyar szolgálatainak elismeréseképpen.

Gyldenfalk Aage tb. csendőr, dán államvasuti felügyelő

Gyldenfalk barátunk az összeomlás után Németországban kutatta magyar barátait. Így talált rá Mátray Ferenc ezds bajtársunkra, kit meglátogatott, majd Mátray ezds viszonoza látogatását Dániában. Folkusházy Lajos altbgy, akkori MKCSBK vezető 1959-ben tb. csendőrként felvette a MKCSBK-ba.

Gyldenfalk Aage a II. világháború végéig tagja és elnöke volt a Magyar-Dán Társaságnak Koppenhágában, azóta is élénk figyelemmel kíséri a világeseményeket, sok érdekes magyarvonatkozású újságcikket juttatott el a MKCSBK központba. Jelenleg, mint ny. államvasuti felügyelő él a dán főváros közelében. Az emigráns csendőr szeretettel köszönti és büszkéek vagyunk arra, hogy ily kiváló ember a mi dán tb. csendőr bajtársunk: A. Gyldenfalk.

TAXIS ÉLMÉNYEIM

Úgy gondolom, nem lesz hiábavaló, ha a komoly tárgyú cikkek mellett élményeimmel egy kis derűs hangulatot is keltek.

A második világháború vége felé, visszavonuláskor, alakulatommal együtt, gépkocsimmal hagytam el Magyarországot. Kocsimat fogságba jutásom dacára sikerült nagy nehezen megmenteni. Ezért elhatároztam, taxis leszek.

A mulatságosabb eseteket papírra vettem. Ezek a következők:

1.) — Egy bajor paraszt felkért, vigyem őt és feleségét vagy 100 km-re fekvő községbe. Nagy rokoni lakodalom lesz. Kért, számítsam a fuvart olcsón, kapok érte jó ünnepi ebédet. Miután ki voltam éhezve, megtettem. Mikor megérkeztünk a faluba, bementünk az ottani nagyvendéglőbe. Az emeleti nagyteremben volt az esküvői ebéd. A férj lent maradt velem a földszinti étteremben, felesége pedig felment az emeletre. Kérdzem, miért nem megy maga is vele? Felelet: Mert csak a feleségem hivatalos az ebédre. Furcsának találtam. Delet harangoztak, megkezdődött az ebéd. A bajor levest rendelt magának is, nekem is. Húst és köretet azonban csak egy adaggal rendelt magának, a felét azonban az én tányéromba csúsztatta. Kényesen vigyázott arra, hogy a gyomromat el ne rontsam. Majd jött ismét a pincérnő, összeírta az italt. Én is kértem egy pohár sört. Erre a pincérnő kijelentette, az nekem nem jár, nem lett számomra rendelve. Lenyeltem. Majd kértem, hozzon azért nekem is egy pohárral, megfizetem. A pincérmővel való beszélgetést a bajor nem akarta hallani, fülíg bent volt a tányérjában. Közben az emeletre vitték a habos-tortákat, de tortának még a színét sem látam. Ezzel befejeződött az ünnepi ebéd. Elmondhatom, „olcsón” megúsztam. Eszembe jutottak akaratlanul a jó hazai esküvői ebédek. Az igazság kedvéért azonban meg kell jegyezni, hogy ez az eset közvetlen a háború után történt, amikor az élelmiszerkészlet még nagyon knapp volt.

2.) — Egy napsütéses délután egy részeg férfit kellett vinnem a közeli városba. Hogy a rázás következtében viszont ne lássam, hogy milyen menüt evett, fejére húztam kis nézőkével egy nagy barna papírzacskót. Mikor beértem a városba, a járókelők mind utánunk fordultak, gondolván: ezeknek elment az eszük? Nyáron mennek farsangi álarcos bálra.

3.) — Egy nagyvárosból jött hölgynek meghalt az itteni öregek otthonában az édesanyja. Megkért, vigyem ki gyorsan a szomszédos vasútállomásra, kísérjem ki a vonathoz és segítsem bedobni a gyászjelentéseket közvetlen a postakocsiba. Az állomásra érve a hölgy nagy csodálkozásomra odasiet az automata személymérleghez és be akar dobni 2 drb. 10 Pf-et. Én erre, bár meglepett, hogy ilyen lelkiállapotban méretkezni akar, figyelmeztettem, álljon rá és úgy dobja be a pénzt. A hölgy erre

kérdezi, hát itt így kell? Mondok: igen. (Gondoltam magamban súlyt nem lehet mérni a levegőben.) Rááll, bedobja a pénzt és a súlyát feltüntető kis kartonlapot átadja nekem. Én még jobban csodálkozva megkérdem, mit csináljak ezzel? Mire a hölgy mondta, jöjjön ki velem a peronra.

Mikor megértettük egymást, hogy ő nem méretkezni akart, hanem nekem peronjegyet venni, dacára mély gyászának, úgy elnevette magát, hogy még a könnyei is csurogtak. A peronjegyet ugyanis a pénztárnál adták, nagyvárosban automata útján.

4.) — Az egyik közeli városban fekvő áruházból telefonáltak, hozzak haza egy nőt, aki hirtelen rosszul lett. Ott is voltam rövidesen, s nővére segítségével beültettük a hátsó ülésre. Mellette a nővére foglalt helyet. Útközben a beteg nem kapott levegőt, fuldokolni kezdett. Erre izgalomban hátrakiabáltam, gombolja ki gyorsan a „Busen-Behalterjét”!! (a melltartályát)). Azért megértették, mert a beteg rövidesen megkönnyebbült.

5.) — Az egyik elmeógyógyintézetbe vittem egy asszonyt vizsgálatra. Sokáig kellett várnom az udvaron. A nem veszélyes betegek éppen napi sétájukat végezték. Egyik hozzám jön, szépen köszöntött, s kérdi „Maga ugye de Gaulle?” Mondok nem, miért gondolta, mert nagy az orrom? Tovább ment, de akkor már nem köszöntött. Vagy 15 perc múlva újból hozzám jött egy ápolit. Kérdi: „Van-e otthon állatkertem?” Most nincs de az I. világháborúban, Oroszországban, volt. Voltak piros tetűim, ezeket hívtuk tűzereknek, a zöld színűek pedig voltak a gyalogosok.

Szegény beteg csak nézett, s megint nézett rám, s lassan ment mindig tovább, majd futásnak eredt, azt hitte én vagyok a bolond...

6.) — Egy öreg nyugdíjas férfi hívatott, hogy az egyik helyi vendéglőből vigyem haza a lakására.

Az öreg jól beszszelt. Mikor megérkeztünk a háza elé, azt mondja: „Mi jó ismerősök vagyunk, ugye, nekem nem kell fizetni?”

Mondok, rendben van. Erre elkapta a jobb kezemet és az utcán kezét csókolta s mondta: „Ezért imádkozni fogok magáért!”

(Csak azt nem tudtam még eldönteni, hogy az ilyen fizetségből az adóhivatalt megillető részt, hogyan lehet átutalni???)

7.) — Befejezésül még egy csendőr vonatkozású megtörtént esetet szeretnék közölni.

Az I. világháború után a szombathelyi csendőr osztálynál az örsöknek be kellett jelenteni a megmaradt, illetve hiányzó tiszti evőeszközöket és egyéb tiszti felszerelési cikkeket. Az egyik buzgó őrsparancsnok így jelentette: „A tiszti evőeszközök az éjjeliedény kivételével, megvannak.” Nyugaton, 1967. április...

Körmendy Árpád cső. g. alez.

Forbes Frigyes kanadai kir. alhadnagy

Torontó város egyik kerületének mérnöki osztályán sok magyar dolgozik. Ezek évek hosszú során közeli barátságba kerültek a fent említett kanadaival, ki 13 évet töltött a kanadai hadseregben. A kanadai és magyar katonai rokonszenv eredménye volt, hogy Forbes Frigyes résztvett a két legutóbbi torontói csendőrnapon, ahol kiválóan érezte magát és elragadtatással nyilatkozott hajdani magyar tiszték és tiszthelyettesek magatartásáról, a kiváló hangulatról, mely őt is magával ragadta.

A második csendőrnapi után Forbes Frigyes őszinte nyilatkozatot tett a következőképpen: „Azelőtt nem sokat tudtam a magyarokról, sőt sok esetben haragudtam rájuk, hogy mindig a németek oldalán harcoltak. Az utóbbi 6 évben azonban sok magyar munkatársammal dolgozva megállapítottam, hogy a magyarok intelligensek, becsületesek, értik a szakmát s kiváló barátok. Mint résztvevő a báljukon, azt láttam, hogy egytől egyig fegyelmezett, kiváló fellépésű és magatartású emberek, igazi katonák, kik lelki beállítottsága és világnézete egy szikrányit sem különbözik tőlünk kanadaiaktól. Csodálattal szemlélem, hogy 20 évvel a második világháború után is még mindig szülőföldjükért küzdenek, de most a szellem és a betű fegyvereivel. (Forbes alhadnagy mindig megkapja a magyar kérdéssel foglalkozó angolnyelvű kiadványokat.) Boldog lennék, ha ennek a magyar veteránszövetségnek én is tagja lehetnék s becsületesemre kijelentem, halálomig küzdenék Magyarország felszabadulásáért fejmel és minden képességgemmel!”

A nemmindennapi bejelentéssel később foglalkozott a MKCSBK Vezetősége és később a torontói csoport tavaszi közgyűlése is. Mivel hatósági engedélyünk hozzájárul ahhoz, hogy 5 százalék tiszteletbeli tagunk lehet olyanokból, kik nem voltak csendőrök, a vezetőség és a torontói

csoport szavazásra vitte Forbes Frigyes kérelmét. A szavazás százszázalékosan felvétele mellett végződött.

A torontói csoport 1965. június 5-én tartott díszvacsoráján került sor hivatalos felvételére, hol Forbes Frigyes tart. kanadai kir. alhadnagyot tiszteletbeli tagként fogadtuk és a vezetőség elnöke átadta a MKCSBK jelvényét és angolnyelvű igazolványát, valamint Macartney professor „Hungary” című könyvét emlékül. Forbes tb. m. kir. csendőr alhadnagy meghatódva mondott köszönetet a felvételéért és beszédében többek között a következőket mondta: „Magyarország iránt egyre inkább nő rokonszenvem és elismerésem, mert egy bátor és hősi nép, amit a történelem, a két világháború és az 1956-os felkelés bizonyít, amikor a százszoros túlerő ellen is győzelmet ért el! A magyarok, különösen a magyar csendőrök a hajdani fegyelem és kiképzés eredményeképpen ma is változatlan erővel küzdenek szülőhazájukért. Megható ez és sokra értékelem, mert igaz ügyet szolgálnak. Magatartásuk és lelki beállítottságuk hasonló a brit katonai ideáljához, amit mindig követendőnek véltem. Most látom, hogy a kettő ugyanaz, a katonai és csendőr legyen az magyar, vagy kanadai, egy kötelességet teljesítettek, akár megnyerték, akár elvesztették a háborút!” — Végül poharat emelt a megjelentekre a következő magyar nyelvű kijelentéssel: „Üritem poharamat a szabad Magyarországra!” Forbes alhadnagy nagy tapsot kapott beszédéért.

Valaki ébren van ...

Írta: Komáromi József törm

Ezüstös holdfényben
Rója utak sorát,
Álmodnak a bölcsők,
Hallgatnak a tanyák.

Nyújtózik a falu,
Tornya csillan messze,
Hívó szavát küldi
A csendőrrel szembe.

Kalapján hullámszik
Fénylő kakastolla,
Messzenéző szeme
Fütkésző motolla.

Ismer minden fűszált,
Hajló akácágat,
Bedülő kertajtót,
Vakkantó kutyákat.

Ismeri az embert,
A pusztai lelket,
Messziről megérzi,
Hogy kiben mit lehet.

Megérzi a bűnt is,
Ő a törvény őre,
Minden rossz és gaszág
Gondos üldözője.

Felfordult világban
Számúzve örökre,
Világvándorra lett
A csend régi őre.

Szívében virágzik
Mégis a jövendő,
Titka: hűség, jóság,
Becsület és erő.

Messziről is ébren
Virrasztja az álmat
S egyszer hazaviszi
a szabad világot!

KOMÁROMI TÖRZSŐRMESTER . . .

Emigrációs életünk során sok érdekes csendőrtörténetet hallottunk. De úgy érzem, a sok hasonló közül is kiemelkedik Komáromi József lovas őrmester élete az elmúlt 25 év során. Helyszüke miatt nem áll módunkban részletes életrajzot hozni, de a nagyobb eseményeket lent rögzítjük.

Próbacsendőri élet valahol az Alföldön, majd lovasiskola Kalocsán. Legkedvesebb pk-a Pekáry István fhdgy, kihez mai napig hűséggel ragaszkodik.

Hadibeosztás 1944-ben, felsőbb parancsra egy német tábori csendőregységhez kerül. 1945. áprilisában a visszavonulás során Ausztriában orosz

fogságba esik. A foglyokat bevagonirozzák és lezárt vagonokban komisz szovjet őrség kíséretében Romániába szállítják. Végigutaznak a háború sújtotta Magyarországon, a vagonokból látják a szenvedő magyarságot, a tehetetlenség keserősége kínozza mindnyájukat. Elosztó hadifogolytábor Rumni-Kuseraj-ban a Fekete Tenger partján. Ott közlik velük, hogy hajón a Szovjetunióba szállítják s feladatuk felépíteni a „fasizmus” pusztításaiból a Szovjetuniót . . .

Komáromi József szakaszvezető

Komáromi őrm-nek nem esik kedvére a Szovjetunió építése s összebeszél egy tűzmester és egy ejtőernyős őrmester barátjával. Utóbbi erdélyi ember lévén perfektiül beszél románul. Jön a cselekvés . . . Rámenös, a haláltól sem féltő hivatásos tiszthelyettesek augusztusban egy éjszakai felhőszakadás közben lukat furnak a drótkerítés alatt és meglépnek. Szaporán igyekeznek északnyugat felé. Az ejtőernyős bajtárs beszél a lakossággal 1-1 román faluban. Élelmet kapnak, kocsin, gyalogosan, rozoga teherautókon haladnak és kikerülik a katonai ellenőrzéseket. Áthaladnak a Kárpátokon, ott már valamivel könnyebb az útjuk. Lehetőleg éj-

jel gyalogolnak s két heti elszánt barangolás után elérik a csonka magyar határt. A három derék bajtárs meghatódva búcsúzik egymástól, kiki megy tovább a maga útján. 23 napi keserves igyekezet meghozza a várva várt eredményt. Komáromi őrm egyik éjjel bekopogtat szülőháza ablakán. Belépve a házba édesanyját öleli meg, ki összerokad a váratlan találkozás örömetől. A kis család azonban nem tud sokáig örülni a viszontlátásnak. Tudják, hogy jön az újabb veszély, Komáromi őrm-t mindenki ismeri a faluban s tudják, hogy csendőr volt. Édesapja vele együtt a további szökés mellett szavaz, édesanyja és özvegy testvérhuga, kinek az ura 1942-ben elesett a Donnál, marasztalni szeretnék... 1946. február 18-án ebéd-időben egy civil magyar rendőr és egy szovjet NKVD-s rendőr kopogtatás nélkül rájuk tör és Komáromi őrm-t elfogják. Az ebéd félbeszakad, viszik.

Még annyit tud visszakiáltani, hogy — „Ne féljenek és bízzanak, rövidesen újból találkozunk!” Berettyóújfaluba internálják, ott ismét csendőröket, kiszgazdákat, katonatiszteket, főispánokat, földbirtokosokat lát maga körül.

1946. április 9-én este ismét megszökik s átugrik a két méteres kökerítésre épített 1 méteres szögesdrótakadályon. Útja Püspökladány, Szolnok és Budapest. 12 óra múlva fegyveres rendőrök dülják fel hozzátartozói kis házát, kik akkor tudják meg, hogy fiuk ismét szerencsésen megszökött.

Budapesten a Népszavában olvassa az ellene kiadott elfogató parancsot. Ismerősök közt pihen, majd újból jön a cselekvés ideje. Búcsú, majd Szombathely, osztrák határ... A magyarok Istene és ügyessége segíti. Sikerül átjutnia a burgenlandi 40 km-es szovjet övezeten, az angol zóna határán megfigyeli a szovjet őrség mozgását, elhaladásuk után a folyóba veti magát és átússza ruhástól a Lafnitz folyót. Csuumvizesen kopogtat be egy osztrák paraszthoz, kinek tört németiséggel elmeséli, hogy kicsoda, honnan és miért szökött. Két hétig ott dolgozik s miután a szovjet zónahatár csak 2 km, nem érzi jól magát és tovább utazik Fürstenfeldbe. Az osztrák sógor ellátja élelemmel, két heti fizetéssel.

Az autobuszon osztrák rendőrök és angol katonai rendőrség elfogja, mert igazolványai hiányosak. Feldbachba viszik és 2 hétre börtönbe csukják. Naponta faggatják, kérdezzetik az otthoni helyzetet, a szovjet csapatok állásai, politika és múltja felől. Továbbszállítják Strass-ba egy szűrőtáborba. Ott Titó partizánjainak akkor teljhatalmú befolyása idegesíti, kiknek sok magyart kiszolgáltattak. Mezőgazdasági munkára jelentkezik, rendes papírokat kap és Klagenfurt mellett egy birtokosnál szegődik el. Vasárnapi sétáján Klagenfurtban értesül, hogy a francia Idegenlégió toborzóbizottsága a városban tartózkodik. Azonnal határoz és jelentkezik az idegenlégióba.

Az események peregnnek, megkezdődik egy új és ismeretlen katonaellet. 350 idegenlégiós újonc között Franciaországba szállítják, és Marse-

lileben behajózzák. Magyarok kevesen vannak, a németek közt sok az SS katoná, képviselve van a világ összes nációja, német, francia, ukrán, magyar, stb. A fegyelem kimondottan kemény, kivétel nincs! De mindenkit megbecsülnek saját magatartása és munkája után.

Komáromi őrm, a volt magyar lovasscsendőr, játszva viseli az új életet, egyedül az idegen francia nyelv okoz nehézséget. Orán-ban köt ki hajójuk Afrikában és tovább szállítják őket Sidi-Bel-Abesbe. Itt államásozik a légió elosztó parancsnoksága. Őt Saida-ba osztják be, 185 km-re a Szaharába... Megkezdődik az 5 hónapi kemény kiképzés. A követelmény talán nagyobb, mint Magyarországon volt csendőrujonc korában. (Ezt nehéz elhinni! A szerk. megjegyzése, mint isk. szdpk.)

Komáromi őrm harmadik lesz a nehéz akadályversenyen, elismerő oklevelet kap és nevét kifüggesztik a parancsnokság folyosóján lévő hirdetőtáblára. Személyét megbecsülik, a kiképzést kiváló eredménnyel végzi, külön juttatásokat kap.

Önkéntes jelentkezőket keresnek Indokínába! Komáromi őrm nem sokat gondolkozik, előrelép és jelentkezik! 1947. május 8-án 12.000 légióst hajóznak be Orán-ban és a francia hadihajó útbaindul Port Said, Suez csatorna, Vörös Tenger, Jibiti francia gyarmat, Indiai Óceán, Colombo, Ceylon, Singapore-n keresztül Indokínába. Hajójuk Saigon-ban köt ki, „csak” 13.000 km-re Afrikától...

Komáromi őrm a 133. brigád, II. zlj, 2. szd-ába kerül és 30 napon át megszakítás nélkül harcol Ho-Csi-Minh kommunista bandái ellen.

A 132.000 francia idegenlégiós hősiiesen állja a kommunista rohamokat s küzd a francia trikolor becsületéért, mert ez a légió szent hagyománya. Az öreg frontharcosok, a kipróbált légiós elitek teljesítik kötelességüket. Senki sem adja meg magát, de soraik fogynak, ezrek esnek a malária betegség elviselhetetlen szenvedéseibe...

Váltásukra fiatal légiósok jönnek, kik hiányos kiképzésükkel, katonai múlt nélkül, szellem nélkül kerülnek bevetésre. A légió töretlen erkölcsi erejét aláássa a sorozatos párizsi francia kormányválság... Következik Dien-Bien-Fu...

Komáromi őrm a 30 hónapi frontszolgálat során kétszer kap francia kitüntetést, amit ma is büszkén őriz lakásán. Őt is utoléri a malária, krónikus hidegrázásával, fizikai ereje teljes eltűnésével. Visszaszállítják Franciaországba és a gondos francia hadikórház megmenti életét, felépül a reménytelen betegségéből, melyet a dzsungel szűnyoghada oltott beléje.

Leszerel a krónikus malária miatt és új életet próbál kezdeni. Már francia állampolgár, de nem érzi jól magát ott, mert a francia parlamentben 145 kommunista képviselő ássa alá a francia nemzet jövőjét.

A német határra utazik és Németországban jelentkezik a francia Légi-erőnél szolgálatra. Már jól beszél franciául, kitüntetései, szolgálati papírjai segítik. A francia parancsnok felveszi, 2 hónap múlva tizedes, 4 hónapra szakaszvezető...

1950. novemberében szakaszparancsnoki kinevezést kap és 332 fős szakaszával Mainz—Finthen-ben megkezdí a repülötér őrzését. Emberei közt 28 magyar, 2 lengyel és 2 litván szolgál. Kitűnően szervezi meg az őrszolgálatot. Elismerésül a francia parancsnok dec. 20-án őrmesterré lépteti elő. A hajdani szeghalmi lovasőrsön gazdálkodásvezető is volt, így tudja a legokosabb és legcélszerűbb további lépést: szakaszával közzgazdálkodást és magyar konyhát épít ki. Hamarosan malacok híznak, majd több hizót eladnak és a közzgazdálkodást erősítik. Ezredese eleinte ellenez minden magyar konyhát, később maga is megszereti, sőt engedélyt ad magyar kántin nyitására is. Szakaszában sok idősebb csendőr szolgál, sőt szolgál honvéd hadbíró alezredes, egy honvéd százados és egy zászlós is. Öt éves szolgálat után a francia ezredes előlépteti törzsořmesterré. Váratlanul megszűnik a repülötér és mindnyájukat leszerelik. Komáromi törm igazságosan szétosztja a közős vagyont, elbűcsűznak és kiki saját életútjára indul.

Komáromi törm ezután amerikai szolgálatba lép, de az amerikaiak nem adják meg francia rangját ígéletük ellenére sem, így leszerel és elhelyezkedik a környék legnagyobb német vasgyárában. 1955. augusztus óta a M. A. N. vasgyár raktárosa és kiadója, majd ugyanazon gyár kántinosa. A gyártól egy szép kis házat kap, megnősül, német felesége megtanul magyarul. Gyermekek születnek, összesen 8 gyermek űli körbe a nagy asztalt, hol étkezéskor magyarul imádkoznak. Komáromi József a hajdani magyar lovascsendőr őrmester hosszú háborús karrierje után békében és boldogságban éli életét és háza egy nyugati magyar végvár.

Mátray Ferenc ezredes űr, a MKCSBK németországi területvezetője életében gyakran látogatta meg a Komáromi családot. Ezek a látogatások neki lelki felfrissűlést jelentettek, és mindig mosolyogva emlegette a „Komáromi őrsöt”.

Komáromi bajtársunk pedig magyar szellemben neveli gyermekeit, iskoláztatja őket s lassan férjhezadja lányait, kik mind kiváló partit csinálnak... Őmaga tartja a régi kapcsolatokat csendőr bajtársaival, eljárogat a MKCSBK rendezvényeire, összetart a környékbeli csendőr baj ársaival, kik szintén ott laknak a Feketeerdő környékén s ját szép kis otthonaikban.

Mi pedig, az emigráns csendőrök lelki közzpontja, bajtársi szeretettel kívánunk további sok sikert a Komáromi Családnak...

Toronto, 1967. október...

Kövendy Károly

RAB ARATÓK

Hullámozó búzaföld: arany kalász, sárga
A magyar búzának nincs a földön párja,
Acélos szemei mély titkot takarnak:
A magyar rónákon bűs rabok aratnak!

Templomi harangnak bűgő, szelíd hangja,
Hívta az aratót, hívta, hogy megáldja
A megérett vetést, a búza keresztet,
Áldott legyen a mag, miből sűt kenyeret.

Megpendűl a kasza Péter és Pál napján,
Zsolozsma száll lágyan, hívő sereg ajkán.
Gépek dűbörögnek, gépek zakatolnak,
Ma a magyar földön bűs rabok aratnak!

Elnémult a harang, pap nem áld meg vetést,
Zsolozsmát sem hallgat otthon a magyar ég!
A búzakeresztnek aranyló kalásza
Messze pereghet ki: idegen országba’.

Áldását a földnek, a magyar kenyeret,
Idegen rabtartók bűnös keze szeg meg.
Elviszik a szemet, csak a titok marad,
Áldott magyar földön bűs rab magyar arat!

Kérűnk és könyörgűnk szenvedésűnk során,
Műljon el felettűnk a dűhögő orkán,
Szenvedésűnk enyhítsd, áldásodat add ránk,
Tedd boldog-szabaddá ezeréves hazánk!

Bodó Antal őrm

La Légion Étrangère, Legio Patria Nostra

(Hat évi szolgálatom a francia Idegenlégióban)

A második világháború vége Németországban következett be számomra, hosszú védelmi harcok után, mint a galántai csendőr zászlóalj lövész századparancsnoka, francia fogságba kerültem. Miután a magyar csapatok sohasem harcoltak a nyugati fronton s Franciaországgal hadiállapotban sem voltunk, a franciák azonnal elengedtek s tervezhettem az adott helyzetben új életemet. Hazamenés eszem ágába se jutott!

Új élet a romokon! A kegyetlen háború laposra tarolta Németorszá-

got. A történelem folyamán még nem volt ekkora pusztítás és éhínség, mint amekkora ránk szakadt 1945 tavaszán. Az agyonéhezett német lakosságon kívül a keleteurópai menekültek tízmilliói is nehezítették a nyugati megszállók berendezkedését, mert a „felszabadított” kelet és közép-európai menekültek közül senki se akart hazatérni a szovjet felszabadított hazájukba.

Ott álltam kis családommal s nem tudtam, mit kezdjek. A gyárakat szétbombázták, lakásunk a romok közt volt, a farmokról hiányzott a munkaerő, az állatállományt már előzőleg kiirtották. Munkaalkalom nem volt, a semmittevés és nélkülözés pedig enni kezdte idegeimet.

S aztán híre jött, hogy a Francia Idegenlégió önkénteseket toboroz! Két napig gondolkodtam s cselekedtem! Fiatalság voltam és egészséges. Életem nagyobbik és szebbik felét mundérban töltöttem. Polgári foglalkozásom nem volt, jogi és államtudományi doktorátusomat itt nem használhattam. De hová is tűnt már a jog? A győztesek nem ismertek jogot, csak bosszút. Odahaza a kommunista csöcselék a legkiválóbb magyarok tömegszerű kiirtásával gyakorolta jogait és orgiáit űlte az aljaság a szovjet hadsereg szuronyai védelmében. Úgy éreztem, már vége Európának is, agonizálásában jobb lesz, ha eltűnök Afrikában!

Családomat elhelyeztem egy jóindulatú német épenmaradt villájában. Megcsókoltam az asszonyt és fél éves kislányomat. Bátyám a környéken élt, barátok is voltak a városban, így nyugodtan hagytam vissza őket. Tudtam, hogy légiós fizetésemet úgyis visszaküldöm nekik. Elinultam és jelentkeztem a légiónál.

Áttestem a szigorú orvosi vizsgán. 100 százalékos egészségesnek találtak. Felírták családi és keresztnévemet. Múltam, iskoláim nem érdekelték a légiót. Csak egy számot írtak nevem után: 44.348. Ez a szám elkísért hat éven át leszerelésemig.

A jelentkezési irodában sokan álltak. Európa menekültjeinek színe és virága, fiatal harcosok. Lengyelek, baltiak, osztrákok, németek és magyarok. Mint hallottuk, három nációt nem vettek fel soha: franciát, orosz és nébert. Franciát azért nem, mert csak idegeneket toboroztak. Oroszt azért nem, mert azokban nem bíztak s irtóztak a kommunista bacilusoktól. A feketéket pedig nem tartották alkalmasnak arra, hogy kibírják a légió vasfegyelmét és nehéz kiképzését. De azért voltak franciák is, de ezek belgának jelentették be magukat. A németek között feltűnő sok volt a fiatal SS katona. A kapu bezárult mögöttünk s a légió védelme alá kerültünk. Legio Patria Nostra lett a jelszavunk: a légió a mi hazánk!

Ezután csak katonaszemmel figyeltem az eseményeket, csodáltam a légió nagyszerű szervezettségét. Vonaton Marseille-be vittek több százunkat. Onnan százasával a „Sidi Brahim” nevű kis hajóval Oránba, Afrikába szállítottak a Földközi tengeren keresztül. Csak 24 óráig élvezhettük a tenger hullámvásását. Oránból tehergépkocsin Sidi-Bel-Abbes-be vittek s beöltöztettek a légió egyenruhájába. Polgári ruháinkat megsem-

misítették. Sidi-Bel-Abbes az idegenlégió fővárosa, franciául le berceau de la légion, a légió bölcsője!

5 éves szolgálati időt írtunk alá Európában s itt elosztottak bennünket. Sokat elvittek a Szaharába, Algirba, vagy Marokkóba. Én itt maradtam s megkezdődött a katonai kiképzés. Ez részemre csak 5 kivonu-

Komáromi József szakv. Sidi-Bel-Abbes-ben, Afrikában

Kádár Ferenc szakv. Carthago romjainál, Afrikában

lásig tartott. Magatartásom és mozgásom feltűnt előljáróimnak, azonnal észrevették, hogy katona voltam s miután kérdésekre felfedtem múltamat, nem vonultattak ki többet.

A kiképzés mértéke, szigorúsága és keménysége nem ütötte meg sem a honvédség, sem a csendőrség szintjét. Ezt a forró Afrikának köszönhettük s annak, hogy a légiósok zöme nem értett franciául. Hála középiskolás múltamnak, hol 4 évig franciául is tanultam, hamar belejöttem

a francia beszédbe. A katonai kiképzés a hagyományok alapján történt. Nem volt kiképzési tervezet, se szabályzat. Egész szolgálati időm alatt nem láttam ilyesmit, még parancsnokaim irodáiban sem. De mégis minden úgy ment, mint a karikacsapás. A légió tapasztalt altisztjei értették a módját, hogy kell betörni az újjoncokat. A tapasztalat volt az irányelv a harcászati kiképzés alatt is.

A kiképzés végén egy alkalommal jelentettem a parancsnokomnak, hogy mi tervezetet is készítettünk s szívesen tartanék egy gyakorlatot, ha engedélyezné és megsejné. Pk-om belement, kíváncsi volt. Emlékezetből összeállítottam egy írásbeli tervezetet egy éjjeli gyakorlatból, mikor is egy század védelmi állását kellett áttörni és a szd-ot megsejnsíteni. Alaposan elkészültem s a gyakorlat vezetője lettem. A légiós altisztek kötelesek voltak parancsaimat végrehajtani, mert hadnagyom mellett állt. Sőt, megsejnéte és végignézte az egészet a légió helyi pk-a: Lemennier ezredes úr is. A gyakorlat kitünően sikerült, az ezredes magához rendelt, gratulált és 14 nap szabadságot adott, majd néhány héttel később őrmesterré nevezett ki. Ezt a rendfokozatot megtartottam egész légiós időm alatt. Az őrmesteri rendfokozat az idegenlégióban legalább akkora volt, mint otthon egy századosi, tekintve, hogy igen kevés tiszt utánpótlást kapott a légió Európából. Így a légiós altisztek nagy megbecsülésnek örvendtek. Mindentől függetlenül az altisztek hűségesek, föltétlen parancsteljesítők, megbízhatók voltak és értették hivatásukat.

A légió fegyelme sem ütötte meg a magyar mértéket! Igaz, csak vasalt fehér egyenruhában lehetett elhagyni a körletet és kimenni az arabok közé a városba. A föltétlen engedelmességet itt is megkívták, a szolgálati vétségeket szigorúan, fogdával büntették, de a külső fegyelem elmaradt. A magyar, vagy német vasfegyelem itt ismeretlen volt. A légiósok legtöbbször részegségért és verekedésért kerültek a fogdába. A legszigorúbban büntették a ritka, de időnként előforduló szökéseket! A szökés kísérletéért 30 nap fogda járt, a másodikért 60 nap fogda, harmadikért 3 hónap, a negyedik kísérletért hadbírósi ítélet és 3 évi börtön a legszörnyűbb körülmények közt a sivatagban, óriási hőségben. Szökés különben lehetetlen volt, mert az arabok magas pénzjutalmat kaptak, ha bujkáló légiósokat feljelentettek. A pénzért az arabok pedig saját édesanyjukat is képesek voltak megölni.

A szaharai kiképzés végeztével 1947. november 11-én éjjel 1 órakor 900-an a Marechal Joffre 11.000 tonnás csapatszallító hajóval útbaindultunk Indokínába. Utazásunk 27 napig tartott, a hajón kiváló elhelyezést és ételmezést kaptunk. Ezt azonban a légiósok zöme nem élvezhette, mert a viharos tengereken betegek lettünk, köztük én is. A tengeri betegség szörnyű, ha valakit elkap, napokig képtelen enni és elveszti egyensúlyérzékét. Különben az utazás gyönyörű volt, a tengeri kikötők útközben, más formájú városok, más öltözködés, felkeltette figyelmünket. 1947. december 7-én kötöttünk ki Saigon-ban. Itt elosztottak bennünket, a cso-

port, ahová beosztást nyertem, Nhat-Rang nevű kikötőváros volt, kb. 400 km-re északra Saigontól. Utunkat a tengeren végeztük egy német zsákmányolt hajóval, melyen megmaradtak a német feliratok.

Nhat-Rang-ban az „operatio compagne”-hez kerültem. Állandóan a dzsungelt jártuk és a rizsföldeket, néha térdig érő pocsolyákban. Keres-tük a viet-congokat, a kommunistákat. Nem volt könnyű szolgálat. Fél-napos, néha több napos portyáinkról mindig holtfáradtan értünk haza. Közben összezsaptunk a viet-cong bandákkal s kölcsönösen veszteségeket okoztunk egymásnak. Mint volt csendőr, hamarosan felfedeztem, hogy a rizstermelő lakosság kétszínű, sőt áruló! Kérdéseinkre hazug válaszokat adtak, de rólunk mindent elmondtak az ellenségnek. Indokínában harcolni rendkívül nehéz. Csak libasorban tudtunk közlekedni a dzsungel áthatolhatatlan sűrűjében. A dzsungel tele van veszedelmekkel. Az indokínai ember alacsony termetű és sovány. A dzsungelbe vágott utakon ök gyorsabban közlekedtek, mi leguggolva és oldalt fordulva haladhattunk csak. A kaktusz és bambusz, valamint az indák tövisei örökké véresre karcoltak bennünket. Ha az ellenség rajtunk ütött, nehéz volt a védekezés és nem tudtuk üldözni őket. Ök mindig eltűntek és törbecsálták a légiósokat. Indokína legnagyobb veszedelme a vörös hangya! Ezeket többet szenvedtünk, mint az ellenségtől! A hangyafészkek a fákon voltak s a másfél centiméter hosszú hangyák milliói futkostak a fákon, indákon. Ha valaki hozzáért egy galyhoz, vagy indához, ezer hangya hullott a nyakába. Ilyenkor véresre marták az európai katonákat s nem volt védekezés, sokszor orvosi segítség és kórház gyógyította meg a légiósokat a hangyamarástól.

A dzsungelháború az „eltűnést” ölti magára. Ezerszer is voltam kint s semmit se láttunk. Egyszer csak géppuskasorozat, 2-3 halott a mi részünkről, utána csend. Csak ritkán fordul elő, hogy láttuk a menekülő kommunistákat. Ilyenkor bekerítettük és átkutattuk a területet s senkit se találtunk. De hazafelé menet ismét közénk géppuskáztak. Ezek földalatti üregekbe bújtak el, a bejáratokat úgy elfödtek, hogy lehetetlen volt felfedezni. Sok ilyen harcban vettem részt, sajnos ezek nem nyílt harcok voltak, hanem lesből való rajtaütések, váratlan lövöldözések. A vietcong célja nem a szakasz, vagy század megsejnsítése volt (ezt nem is tudták a mi területünkön végrehajtani), hanem az állandó zavarás, szüntelen háborgatás s mindig néhány légiós kilövése.

Néha csináltak nagyobb arányú rajtaütést is! Hetente egy gépkocsioszlop indult Nhat-Rang-ból Ninh-Hoába és utánpótlást vittek a kihe-lyezett csapatainknak. Többször engem küldtek ki a két város közti magaslatot biztosítani, hol az oszlop áthaladt. Szakaszom mindig megúsza. Egyszer egy Emánuel nevű légiós őrmester ment ki szakaszával. A viet-congok bekerítették őket s kivétel nélkül az összes légióst lemészárolták, Emánuel feldarabolva találtuk meg, miután kiküldetésükből két nap múlva se vonultak be.

Mindnyájunkat elkésértette az eset. Akaratlanul a bosszú fűtötte a légiósokat! Nagyobb arányú bevetésekre került sor s sokszáz vietcongot elfogtunk, vagy agyonlőttünk kemény harcokban. Közben rájöttem s ezt a mai napig vallom: az indokínai háborút se a franciák, de még az amerikaiak se képesek megnyerni, éppen a sűrű, áthatolhatatlan terep miatt!

Ezidőben pk-om egy frissen avatott francia hadnagy volt, ki szinte tapasztalat nélkül vezette szd-át. Egy alkalommal elmondtam neki, hogy ki voltam. Hadnagyom hallott a m. kir. Csendőrségről s így hitt nekem is. Ezentúl kikérte tanácsaimat. Az otthon használt csendőr fogásokat veztettem be, a "V" formációval könnyű szerrel elfogtuk a vietcong járőröket. Tanácsomra mi vettük át a támadó szerepet. Hangos lövöldözéssel, kézi-gránát dobásokkal nyomultunk mélyen a dzsungelbe. A viet-

Dr. Kun Imre szds Indokínában 1948-ban, mint idegenlégiós őrm. congok mindig kitértek, mert nem tudták a mi erőnket felmérni.

Váratlanul áthelyeztek a 2eme Bureau-hoz. Ez kitüntetésnek számított, mert a kémelhárító szolgálathoz kerültem. Gondolom, hadnagyom elmesélte csendőrtiszti múltamat s az ezred kipróbálta tapasztalataimat.

Rájöttem, hogy mindazok, kik nappal nekünk hoztak híreket és barátainknak mutatták magukat, azok éjjel fegyveresen harcoltak ellenünk és lelőtték őrünket. Magyar módszer szerint próbáltam bizalmi egyéneket beszervezni, bőven adtam nekik cigarettát, élelmiszert és kávét. Ez sikerült, vagy húsz bizalmim állandóan biztos hírt hozott s ezredünk el-

kerülté a veszteségeket, idejében sikerült intézkednünk. Ebben a kiváló beosztásban maradtam aztán két éven át s a városi szolgálat elfeledtette velem a dzsungel töviseit és hangyáit. Közeli barátságot építettem ki az u.n. moy hegyi benszülött lakossággal. Ezek gyűlöltek a vietcongot, szívesen jöttek kikülönített posztjainkat segíteni. Ritka jó és rámenős harcosok voltak. A felkínált fegyvereinket nem fogadták el, ők nyilat és kést használtak harcban, de mesterien!

Két évet szolgáltam itt, mint légiós őrmester. Nagy rang volt ez, mert kevés volt a tiszt. Az utolsó évben aztán könnyebb beosztást kaptam: az altiszti étkezde átszervezését és irányítását bízták rám. Ez már társadalmi életnek számított s nagyon szerettem beosztásomat. Itt ért a pcs, hogy lejárt az indokínai szolgálatom! Végtelen örömmel szálltam hajóra 1950. március 25-én és visszatértem Afrikába. Ott 3 hónap szabadságot kaptam, kipihentem magam, sokat fürdöttem a tengerparton, bejártam az arab városokat s közelebbről meg tudtam ismerni Afrikát. Majd

Szolgálaton kívül kellemesebb! (Dr Kun Imre százados)

igen kedves meglepetés ért: a légió parancsnoksága tudta, hogy nős vagyok. A légió költségén Afrikába hozatták feleségemet és kislányomat, kit fél éves korában láttam utoljára.

Algériába helyeztek át s családommal együtt éltem egy szép kis házacskában. Police militaire beosztásban annyira nagyszerű volt a szolgálat, hogy aláírtam még egy évet s hat év szolgálat után 1952. december

6-án szereltem le a légióból. Már francia állampolgár voltam, volt spórolt pénzünk is, amellelt a légió jól ellátott és visszatértünk Franciaországba.

A 6 éves szolgálatot életem szép emlékei között könyveltem el! A légió nagyszerű szelleme, az igaz bajtársiasság meghatott, amit ott tapasztaltam. A légió nemzetiségi összetétele kb. ez volt: 70 százalék német-ajkú, főleg volt SS katonák. Ezek jelentkezését a légió örömmel vette, mert kitűnő katonák és harcosok voltak. Az SS-ekben a francia hadvezetés minden számítását valóban megtalálta. 10 százalék francia, kik belgáknak jelentették be magukat. Tökéletes francia tudásuk miatt ezek lettek a légió tisztesei és altisztjei. 5 százalék olasz, 5 százalék magyar, kiknek jó része honvéd, vagy csendőr volt a II. világháborúban. A fennmaradó 10 százalékban a világ minden nációját meg lehetett találni, kivéve az oroszot és a nébert. Találkoztam angollal, sőt amerikaival is. Különbféle szolgálati beosztásban találkoztam több csendőr bajtársal. A hírek szerint a légióban szolgált Dr. Toldy Árpád ezredes úr is, de vele nem sikerült találkoznom, amit végtelenül sajnáltam.

A francia idegenlégió ezrek és tízezrek életét mentette meg az európai éhhaláltól és a kommunistáknak való kiadatástól. Harcban a légió kiválóan verekedett, gyávát, aki megadta volna magát, sohase láttam. Sebesültjeinket és halottainkat is visszahozták, inkább az alakulat fele elveszett, de a veszélyben lévőket nem hagyták el.

A sárga homok emléke kísért! Ha szél jött, az volt maga a borzalom, a homokvihar! Egy méterre se lehetett látni s a légiósok orra-szája tele lett szűrő homokkal. Napsütésben a tevéknél közlekedtünk, a Szahara legmegbízhatóbb alakulata a tevecsapat volt. A gépkocsik minden esetben felmondták a szolgálatot.

A francia idegenlégió 100 éven át védte a francia érdekeket a világ minden részén. Szolgálatom alatt a pk. Lemennier ezredes volt, aki az indokínai egység felett is parancsnokolt. Tábornokok és miniszterek gyakran jöttek szemlére, de a légió nem volt alájuk rendelve. A légió maga volt az önállóság, a légió 45.000 embernek volt hazája, otthona, minden! Csak a francia honvédelmi miniszternek tartozott engedelmességgel.

Az 1950-52-es arab lázadások idején Páris felkérte a légiót, hogy védje meg az európai telepeseket, mert a lázongó arab felkelők sokezer fehéret megöltek. A légió kivonult a Szaharába, saját szemével látta a legyilkolt európaiakat. A bűnösök elfogására és a rend helyreállítására pcs-ot kaptunk. Eredmény: több ezer terrorista arabot elkaptunk, ezek mind látogatóba mentek a mohamedán Szent Péterhez és az arab terror ezen a vidéken azonnal véget ért. Távozásunk után valaki feljelentette a légiót Párisban, hogy a légió „mészáros munkát” végzett. A légiót a kormány visszarendelte. Pár nap múlva ugyanott ismét meggyilkoltak az arabok jó párszáz európaikat. Ismét jött a pcs, hogy vonuljon ki a légió és teremtsen rendet. Azonban a légió nem ment! Ezredes pk-unk beszédében

azt mondta nekünk a laktanya udvaron, hogy „fiúk, ti jó munkát, végeztetek s ha az nem tetszett nekik, akkor védjék meg a fehéreket úgy, ahogy tudják, de nélkülünk!”

A légió állam volt az államban! A légiót gyakran molesztálta a háború utáni bosszúállás, a légióból „háborús bűnösök” kiadatását kérték, mindig németeket. A légió pk-a sohase válaszolt ezekre a levelekre s soha senkit ki nem adtak! Az indokínai és afrikai háborúk alatt semmi-

A francia Idegenlégió tábori csendőrsége Indokínában. A középső sor balszélén Dr. Kun Imre százados

féle kivizsgálás és My-Lay esetek nem voltak. Ha egy hadbíró kimerészkedett egy ilyet kivizsgálni, a légió gondoskodott bajtársaik védelmében arról, hogy a kivizsgálók közül senki se térjen vissza s holttestüket örökre betakarja a szaharai homok... De így a légió a legkeményebb pcs-okat is azonnal, latolgatás nélkül teljesítette, a harcban nem volt pardon! A fegyelem a légió élete volt, mert tudtuk, hogy a légióban igazság és emberség uralkodik! A katona pedig azért van, hogy életveszélyes pcs-ot is azonnal teljesítsen. Egy hadsereg fegyelmét azonnal tönkretesz, ha kegyetlenséggel vádolják, a katona a kapott parancsot nem latolgathatja! Ha a pcs-ot kiadták, azt a végrehajtás után nem lehet kritizálni és nem lehet „bűnösöket” keresni.

Indokínában a 2. regimentnél szolgáltam. Pk-unk az igen kemény kötésű Penicaut ezds volt. Ő sohasem tűrt terepkutatókat maga előtt! Ő ment elől a dzsungelben, ha ezred támadott s segédtszjtje követte. Ez az ember sohase fogadott el semmiféle kitüntetést és alárendeltjeit is csak írásban dicsérte. De sohasem egyéneket, hanem szakaszokat és századokat. Bevetések előtt mindig a következőket mondta: „Ti fiúk, ne hősködjete! Ügyeljete, nekem többet érte, mint jó harcosok, semmint hősi halottak!” Bátorsága hatott, alárendeltjei minden parancsát a legnagyobb készséggel, halálmegvetéssel teljesítették!

A légiónak főleg gyalogos egységei voltak, de láttam repülő, ejtőernyős, utász és hidász, páncélos alakulatokat is. Nagy gondot fordítottak a légiós temetőkre. A temetők a legrendezettebb, legszebben ápolt, köböl épített sírokból álltak, a belépőt azonnal meghatotta a sokszáz sír, nyílegyenes vonalban.

A légió fegyverzetéről nem írhatok, esküm tiltja, amit leszereléskor adtam. De annyit elárulhatok, hogy a legmodernebb, egy német gyalogegység fegyverzetével egyenértékű a légió felszerelése.

A fegyelméletlen, főleg szökött légióst hadbírósaí ítélet után büntető táborba vitték. Indokínában a Tagny szigeten, Afrikában Colomb-Becharban, a Szahara sivatagjában volt ilyen börtön. Elviselhetetlen, borzalmas meleg, egészségtelen klimatikus viszonyok uralkodtak it s az idekerült légiósokat a halál váltotta meg.

A francia Idegenlégió, mely a francia birodalmat 100 éven át szolgált a gyarmatokon, dicstelenül fejezte be életét az arab forradalmak idején.

A légiót soha, semmiféle katonaság nem tudta legyőzni. Bár Dien-Bien-Phu-t lerohanta a vietcong túlereje, mégis Indokínából kivonták a légió zömét. Afrikából is De Gaulle elnök vont ki a légiót az arab függetlenségi harcok és tárgyalások eredményeként. Miután Algir Franciaország része volt, hol sokszázezer ember született, De Gaulle elnök intézkedése elkese redést szült, az ottani franciák és európaiak szülőföldjüket veszítették el. Az idegenlégiót is lázadónak minősítették, mert vonakodott elhagyni dicső évszázados múltjának csatatareit.

Végül is De Gaulle parancsa győzött! A légió kivonult Afrikából. Tagjait leszerelték. Hirmondóként még két helyen szolgál az idegenlégió: Corsica szigetén és Afrikában, Djibouti-ban, Francia-Szomáliában, de csak négyezer légiós.

Az Idegenlégió rengeteg hősi halottat veszített fennállása idején. A temetők bejáratain mindenütt ez áll ma is: „Mort pour la France!”

A csípős homok, az indák tuskéi, az égető zenit-nap emlékei közül a legtisztábban a légió díszelgéseit látom. Sidi Bel Abbasbe gyakran lejöttek a francia tábornokok szemlére. A szemléket mindig díszmenet zárta be. A díszmenet a legpompásabb, leglátványosabb ünnep volt a légió életében!

A város főutcáján végighaladtak a koloniális csapatok saját zenéjük-

re, majd tisztos távolból követte őket az Idegenlégió saját muzsikájára! A légió zenekara 3 századból állt: egy dobos, egy vonós és egy fuvós századból. Csodálatosan játszottak lassú ütemre. Másodpercenként lépünk új ruháinkban: a tisztos fekete sapkában, khaki színű egyenruhában, fehér nyakravalóval, arany vállparolival, kezükben karddal. Mi a legénység fehér sapkával, téglavörös vállparolival, fehér derékszíjjal, puszkával, fehér nyakravalóval és vadonatúj amerikai katonacipőkkel. A díszmenet oly sikert ért el, hogy a szemlélők üdrivalgása szinte túlharsogta a zenekar hangját. Utána napiparancsban adott dícséret, majd ünnepi ebéd dupla boradaggal zárta a szemlé.

Szeretettel emlékszem tisztjeimre, Isten áldja meg őket, akárhová so dorta is a végzet! Ugyanilyen tisztelettel adózom altiszt bajtársaimnak és alárendeltjeimnek is! Húsz év távlatából a légió szent mottójával zárom írásomat:

„Vive la Légion Etrangère! Vivat Legio Patria Nostra!”

Dr. KUN IMRE szds

(Dr. Kun Imre szds nem érthette meg saját cikke olvasását a Bajtársi Levélben. 1971. október 2-án hirtelen elhunyt. Júliusban a csendőr lak tanya vendége volt, elhozta a „honneur et fidelité” légiós leszerelő igazolványát és egy kis zsákmányolt vietcong zászlót a csendőr múzeum számára. Fenti megható visszaemlékezése örök emléket állított a katonaszemélynek és a légiónak.

A francia idegenlégióban a háború után kb. 4.000 magyar szolgált. Becslés szerint 150-200 csendőr bajtársunk, köztük 2 tiszt. A magyar légiósokat elnyelte Indokína, megtizedelte a malária. Légiós szakértők szerint 15-20 élte túl a csendőrök közül. Vagy tízen leszerelésük után Algirban megnősültek és letelepedtek. Algir kiürítése után sorsukról nincs hírünk. Hat csendőr légiós közül kettő Kanadában, 1 az USA-ban elhunyt. Az életbenmaradottakat vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc vezds úr 1971. június 27-én Szent László lovagjává avatta, Dr. Kún Imre szds-t pedig számos kitüntetése és fegyverténye alapján halála után vitézzé nyilvánította.)